

Jenni Laurila

Säästäminen ja sijoittaminen – naisopiskelijan näkökulma

Opinnäytetyö

Syksy 2016

SeAMK Liiketalous ja kulttuuri

Pk-yrittäjyyden Tutkinto-ohjelma

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketalous ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Pk-yrittäjyyden koulutusohjelma

Tekijä: Jenni Laurila

Työn nimi: Säästäminen ja sijoittaminen – naisopiskelijan näkökulma

Ohjaaja: Sanna Joensuu-Salo

Vuosi: 2016

Sivumäärä:

Liitteiden lukumäärä: 0

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella säästämistä ja sijoittamista erityisesti ammattikorkeakoulun naisopiskelijoiden näkökulmasta. Opinnäytetyö pohjautuu teoriaan, jonka tukemana suoritettu tutkimuskysely ja sen analysointi ovat osana opinnäytetyötä. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, minkälaisia kokemuksia erityisesti naisopiskelijoilla on säästämisestä ja sijoittamisesta, sekä minkälaisen potentiaalin he näkevät omalle säästämiselle ja sijoittamiselle tulevaisuudessa.

Teoriaosuudessa käsiteltiin säästämisen ja sijoittamisen yleisimpiä eri muotoja aina säästötileistä osakkeisiin saakka. Eri sijoitusmuotojen verotus on huomioitu teoriassa, sillä se on tärkeä osa sijoitustoimintaa. Teoriaosuus sisältää myös tutkittua tietoa naisista sijoittajina ja säästäjinä tutkimuskyselyn tueksi.

Tutkimuskysely tehtiin sekä mies- että naisopiskelijoille, mutta pääpaino työssä on nimenomaan naisten näkökulmassa. Miesten mukaan ottaminen mahdollisti kuitenkin vertailun sukupuolten välisissä tuloksissa. Tutkimuskyselyssä selvitettiin naisten kokemuksia, mahdollisia esteitä ja tulevaisuuden näkymiä säästämiseen ja sijoittamiseen liittyen.

Tutkimuskysely lähetettiin yhteensä 1303 opiskelijalle, ja vastauksia saatiin 243. Vastausprosentti kyselyyn oli 18,65. Kyselyn vastausten mukaan naisten ja miesten ajatukset ja tavat säästää ja sijoittaa erosivat toisistaan. Naisille säästäminen ja tulevaisuuteen varautuminen oli selkeästi tärkeämpää, kun taas miehiä osakkeet ja rahastot houkuttivat enemmän.

Avainsanat: sijoittaminen, säästäminen, tutkimus, sukupuolierot, osakkeet, rahastot

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: SeAmk Business and Culture

Degree programme: SME Business Management

Author/s: Jenni Laurila

Title of thesis: Saving and investing – a female student's perspective

Supervisor(s): Sanna Joensuu-Salo

Year: 2016

Number of pages:

Number of appendices: 0

This thesis aims to view saving and investing from a female student's point of view. Thesis is based on theory about the different options in saving and investing. As a part of the thesis there is a research that is aimed towards students. This research aims to show what kind of experiences especially women have of saving and investing. It also focuses on what kind of potential do women see for their own investing in the future.

In the theory part of the thesis it focuses on different forms of saving and investing. It covers things like savings accounts, funds, shares and debenture stocks. As a big part of investing, taxation is also a part of the theory. The theory also includes former research information about women and investing in general to support the research poll.

The research poll was designed for both male and female students even though the main focus of the thesis is on females. Bringing the male perspective to the research allowed there to be comparison between the answers. The goal of the research poll was to examine the experiences, the possible obstacles and the future views for women as investors.

The research poll was sent to 1303 students altogether and it received 243 responses. Response rate for the poll was 18,65. According to the poll responses, there are clear differences between the investment habits of men and women. For women savings now and in the future were more important. For men stocks and funds were more appealing.

Keywords: investing, saving, fund, stock, gender-based differences

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo.....	6
JOHDANTO.....	7
1.1 Työn tavoitteet ja tutkimusongelma.....	7
1.2 Työn tausta ja rakenne.....	8
2 Säästäminen ja sijoittaminen.....	10
2.1 Naiset säästäjinä ja sijoittajina.....	10
2.2 Käyttö, talletus- ja säästötilit.....	11
2.3 Osaketalletustilit.....	13
2.4 Vakuutus- ja eläkesäästäminen.....	14
2.5 Asuntosäästäminen eli ASP-tili.....	15
2.6 Sijoittaminen.....	16
2.6.1 Rahastot.....	16
2.6.2 Korkorahastot.....	17
2.6.3 Indeksirahastot.....	18
2.6.4 Osakerahastot.....	18
2.6.5 Yhdistelmärahastot.....	19
2.7 Osakkeet.....	20
2.8 Joukkovelkakirjalainat.....	21
2.9 Asuntosijoittaminen.....	22
2.10 Sijoitusten verotus.....	23
3 Tutkimusmenetelmät ja toteutus.....	26
3.1 Määrällinen tutkimusote.....	26
3.2 Kyselylomakkeen rakentaminen.....	27
3.3 Työn toteuttaminen.....	29
4 Tulokset.....	30
5 Johtopäätökset.....	44
6 Lähteet.....	49

7 Liitteet51

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on säästäminen ja sijoittaminen naisopiskelijan näkökulmasta. Opinnäytetyön tarkoituksena on aluksi teorian kautta selvittää yleisimmät säästämisen ja sijoittamisen eri muodot. Työn teoriaan otetaan mukaan myös aikaisempaa tutkimustietoa erityisesti naisten sijoittamistottumuksiin liittyen.

Opinnäytetyö lähtee liikkeelle säästämisen teoriasta. Säästäminen luo hyvän pohjan sijoittamiselle, sillä yleisesti hyvällä säästäjällä on parempi taloudellinen tilanne myös sijoittamiseen. On kuitenkin mahdollista myös sijoittaa ilman säästämistä.

Pääpaino opinnäytetyössä on tehtävässä tutkimuksessa, jonka tarkoitus on saada tietoja erityisesti naisopiskelijoiden ajatusmaailmasta säästämiseen ja sijoittamiseen liittyen. Opinnäytetyössä suoritettava tutkimuskysely suoritetaan naisopiskelijoiden lisäksi myös miesopiskelijoille. Työn tarkoituksena on tutkia erityisesti naisopiskelijoiden ajatuksia ja asenteita säästämiseen ja sijoittamiseen, ja kun kyselyyn otetaan mukaan myös miesopiskelijat, se luo mahdollisuuden vertailulle.

1.1 Työn tavoitteet ja tutkimusongelma

Opinnäytetyön teorian tavoitteena on ensin pureutua laajasti säästämisen ja sijoittamisen maailmaan kuitenkin pitäen asian yksinkertaisena ja helposti ymmärrettävänä. Tärkeimpänä tavoitteena opinnäytetyössä on tarkastella naisopiskelijoiden ajatuksia ja suhtautumista säästämiseen ja sijoittamiseen. Tarkoituksena on ensin teorian kautta ymmärtää eri säästämisen muodot, sekä se, kuinka säästämisestä voidaan helposti siirtyä sijoittamiseen. Ne kuitenkin kulkevat pitkälti käsi kädessä, ja joskus niiden ero saattaa olla hiuksenhieno.

Yleisen tarkastelun jälkeen tarkoitus on selvittää erityisesti naisopiskelijoiden asenteita ja mahdollisia ennakkoluuloja säästämistä ja sijoittamista kohtaan. Mielenkiinnon kohteena on erityisesti nuorten naisopiskelijoiden ajatukset säästämiseen ja sijoittamiseen liittyen. On mielenkiintoista tietää, onko näillä asioilla

mitään roolia naisten elämässä, vai onko ne unohdettu tai ovatko ne edes ylipäättään asioita, joita joskus mietitään. Miesten ottaminen mukaan kyselyyn edesauttaa tutkimista siinä mielessä, että voidaan verrata naisten ja miesten asenteita ja kokemuksia toisiinsa.

Asenteiden ja mielipiteiden lisäksi halutaan myös selvittää, minkälaisia omakohtaisia kokemuksia naisilla on säästämisestä ja sijoittamisesta, ja mistä niihin liittyvät mielikuvat ovat peräisin. Nykypäivän modernit 2000-luvun naiset ovat täysin itsenäisiä ja riippumattomia, joten säästämiseen ja sijoittamiseenkin potentiaalia löytyisi. Haluan myös selvittää ajattelevatko naiset sijoittamisen olevan jokin suuri ja vaikea asia, jota mietitään ehkä vasta tulevaisuudessa. Mielenkiintoista on myös nähdä, onko kukaan tai kuinka moni nuorista ammattikorkeakoulua käyvistä naisista on miettinyt sijoitusasioita tai on niistä kiinnostunut. Säästäminen ja sijoittaminen ovat kuitenkin yksi suuri tekijä jo oman taloudenkin menestyksessä. Vaikka tavoitteet eivät olisi miljoonatuotto, on silti tärkeää ymmärtää periaatteita, joilla on mahdollista tienata enemmän kuin kuluttaa. Tämä auttaa jokaisen omassa arkielämässä.

Työn on tarkoituksena vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin: 1. Minkälaisia kokemuksia naisopiskelijoilla on säästämisestä ja sijoittamisesta, 2. Millaisena he näkevät oman säästämisen ja sijoittamisensa tulevaisuudessa sekä 3. Mitkä ovat tekijät, jotka ovat mahdollisesti esteenä/haasteena sijoittamisessa. Tutkimuskysymykset muovautuivat enemmän esteitä ja tulevaisuutta painottavaksi siksi, että kyseessä on opiskelijoille toteutettava tutkimus. Opiskelijat ovat usein vailla vakituksia tuloja, mikä saattaa heijastaa tämänhetkisiin tuloksiin. Tilanne ja tutkimuskysymykset olisivatkin erilaiset, jos kysely tehtäisiin vakituisesti työssäkäyville henkilöille.

1.2 Työn tausta ja rakenne

Säästäminen ja sijoittaminen ovat aiheina aina ajankohtaisia, ja erityisen mielenkiintoista on se, miten ne esiintyvät opiskelijoiden ja esimerkiksi naisten keskuudessa. Nykyään finanssi- ja pankkiala muuttuu jatkuvasti, ja tästäkin syystä johtuen näiden asioiden näkeminen voi olla hyvin erilaista, kuin vaikka kymmenen

vuotta sitten. Esimerkiksi pankissa käyminen on eritoten nuorisolla vähentynyt, voidaan siis miettiä, saadaanko nykyään edes tarpeeksi tietoa säästämisestä ja sijoittamisesta, ja jos saadaan, niin mitä kautta. Nykypäivänä naiset ovat siitä onnellisessa asemassa, että he pystyvät elää täysin itsenäisinä ja riippumattomina, ja tehdä elämällään mitä haluavat. Tämä lisää mielenkiintoa erityisesti säästämistä ja sijoittamista kohtaan. Työn tarkoituksena on tutkia säästämisen ja sijoittamisen teemoja tarkasti, mutta helposti ymmärrettävästi, ja saada naisten mielipiteitä ja kokemuksia tukemaan tätä.

Tämä opinnäytetyö pohjautuu teoriaan säästämisestä ja sijoittamisesta. Työssä käsitellään erilaisia säästämisen ja sijoittamisen ja mahdollisesti niiden yhdistämisen vaihtoehtoja. Isona osana opinnäytetyötä on myös netin välityksellä tehty tutkimus kyselyn muodossa. Kyselyn tarkoituksena on selvittää naisopiskelijoiden asenteita säästämiseen ja sijoittamiseen, sekä selvittää, kuinka tuttuja ne ovat. On kiinnostavaa tietää, onko naisten säästämiskulttuuri ainoastaan säästötilien varassa, vai onko muistakin vaihtoehtoista kiinnostuttu ja otettu selvää. Opiskelijan rahatilanteessa sijoittamisen ajattelemisenkin saattaa jäädä vähemmälle, joten kiinnostusta on myös tietää se, onko kiinnostusta näihin asioihin esimerkiksi silloin, kun elämäntilanne on vakiintunut.

2 Säästäminen ja sijoittaminen

2.1 Naiset säästäjinä ja sijoittajina

Säästäminen ja sijoittaminen kulkevat käsi kädessä, ja joissain tapauksissa raja niiden välissä on hyvin häilyvä. Rahoitusmarkkinat ovat olleet suuressa myllerryksessä jo pidemmän aikaa, ja uusia säästö- ja sijoitusmuotoja on tullut ihmisten tietoisuuteen koko ajan lisää. Aikaisemmin suuressa suosiossa verovapautensa takia olleet talletukset ovat yhä osa suomalaista säästö- ja sijoitusidentiteettiä, mutta nykyään suuret tuotot haetaan muualta. Säästäminen ja sijoittaminen ei ole enää vain yläluokan etu, vaan tavallisilla kotitalouksillakin on mahdollista toimia sijoittajina (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 15-17).

Naiset sijoittajina on asia, joka kehittyi harppauksin vasta nykyaikana. Vielä vuosisata sitten naisten rooli talouden hoidossa oli lapsista, kodista ja miehestä huolehtiminen töiden ohella. Nykypäivänä tilanne on hyvin erilainen, ja naisilla on entistä enemmän mahdollisuuksia joka saralla. Tänä päivänä ei ole mitenkään erikoista nähdä menestyvää ja taloudellisesti itsenäistä naista, kun taas aikoinaan kaikki on ollut liitoksissa mieheen ja perheeseen. Nykytilanne luo etenkin naisille suuria mahdollisuuksia omaan elämään ja omaan talouden hallintaan.

Työn aiheena on säästäminen ja sijoittaminen sekä yleisessä mielessä, mutta myös tarkennettuna naisiin. Naiset sijoittajina on mielenkiintoinen ja myös suhteellisen uusi aihe maailman historian kannalta mietittynä. Erot naisten ja miesten välillä sijoittajina ovat mielenkiintoinen aihe, ja suuriakin eroja niiden välillä nähdään. Tutkimusten mukaan miehillä on taipumusta sijoittaa suuremmilla riskeillä, kun taas naiset turvautuvat useammin turvallisempiin kohteisiin. Miehillä on myös taipumus luottaa enemmän itse hankittuun tietoon sijoittamisesta, kun taas naiset ovat luottavaisempia ammattilaisten neuvoihin. Huomattavaa on myös se, että naisia pidetään pidemmän päälle kärsivällisempinä sijoittajia kuin miehiä, jotka saattavat herkemmin muuttaa salkkujaan osakevaihteluiden seurauksena (Forbes, [viitattu 17.9.2016]). On olemassa useita tieteellisiä tutkimuksia, jotka toteavat, että naiset ovat pidemmällä aikavälillä parempia sijoittajia kuin miehet. Suurimpana syynä tähän mainitaan nimenomaan naisten kärsivällisyys sekä hyvä paineenkesto.

Vaikka kurssit heilahtelevat, naiset eivät yleensä tee hätiköityjä ratkaisuja, mikä myöhemmin palkitaan parempina tuottoina (Telegraph, [viitattu 26.9.2016]).

Naiset ovat tulleet miesten kanssa tasa-arvoisiksi monissa asioissa. Urheilussa, politiikassa ja viihdealalla. Kuitenkin pörssit ja osakkeet ovat asia, joiden parissa naisia harvemmin näkee. Tutkimusten mukaan syinä sijoittamisen välttelylle naiset mainitsevat ainakin riskit, korkean hinnan sekä luottamuksen ja tiedon puutteen. Naiset eivät tiedä mistä, ja miten aloittaa. Osa naisista näkee sijoittamisen uhkapelaamiseen verrattavaksi, ja pitäytyvät turvallisissa säästötileissä (Telegraph, [viitattu 26.9.2016]).

2.2 Käyttö, talletus- ja säästötilit

Osana pankkien ja rahoituslaitosten perustoimintaa ovat erilaiset ja erityyppiset tilit. Yleisimpänä kotitalouksillekin tuttu käyttötili, jota käytetään pääasiassa talouden päivittäisen rahavirran hallitsemiseen (Tuhkanen 2006, 91). Käyttötiliin on mahdollista liittää pankkikortti, mikä helpottaa päivittäisten raha-asioiden hoitamista. Käyttötilille ei siis pääasiassa makseta korkoa, ja jos maksetaan, hyvin pientä. Se ei siis sijoitusmielessä ole ideaali, ja sillä ei makuuteta suurempia summia. Maksamiseen ja tulojen vastaanottamiseen se on kuitenkin kätevin vaihtoehto.

Säästämisen puolelle mentäessä yleisin ja riskittömin muoto on säästö- ja talletustilit. Eri pankkiryhmissä käytetään näistä tileistä eri nimityksiä aina säästötileistä talletus- ja kasvutileihin (Tuhkanen 2006, 93). Perusajatus säästötilin takana on kuitenkin varojen kerääminen tiettyä kohdetta, kuten lomamatkaa tai autoa varten, tai sitten ns. pahan päivän varalle säästäminen. Tuhkasen (2006, 93) mukaan vuonna 2005 säästötilien korot olivat pankista ja talletetusta summasta riippuen joissain tapauksissa jopa kolme prosenttia.

Talletus- ja säästötileillä saattaa myös olla tiettyjä rajoituksia, esimerkkinä nostorajoitukset. Pankista riippuen nostorajoituksia ei välttämättä ole säädetty lainkaan, tai sitten nostojen määrä on määritelty etukäteen, esimerkiksi kolme sallittua nostoa vuoden aikana. Nostoista saattaa myös olla määriteltynä erillinen

maksu. Tallettajan on hyvä olla selvillä myös näistä mahdollisuuksista (Kontkanen 2009, 111-112).

Nykyään korkojen ollessa alempana kuin koskaan, jopa miinuksella, ei säästö- ja talletustileillä pääse tienamaan. Kuluttajien keskuudessa onkin yleistynyt käytäntö pitää suuri osa varoista jopa käyttötileillä korkomarkkinoiden huonon tilanteen vuoksi (Taloussanomat, [viitattu 12.9.2016]). Nykypäivänä tuotto haetaan jostain muualta, ja ihmisten on siirryttävä entistä enemmän korkeampiriskisten sijoitustuotteiden pariin.

Yhtenä vaihtoehtona tavalliselle talletustilille ovat myös määräaikaiset talletustilit. Määräaikaisella talletustilillä varat ovat sidottuna tietyn sovitusajan, ja tälle ajalle sovitaan myös kiinteä korko talletussummaa vastaan. Pääasiassa talletuksia tehdään tasakuukausittain, eli esimerkiksi 6kk:n, 12:kk:n tai 36:kk:n talletuksina. Käytetty korko riippuu aina talletussummasta, talletusajasta sekä vallitsevasta korkomarkkina tilanteesta. Määräaikaistalletuksiin saattaa olla myös vaadittava minimisumma, tämä kuitenkin vaihtelee pankkikohtaisesti (Tuhkanen 2006, 95). Talletustileihin liittyy vahvasti myös talletussuoja, joka on myös pitkälti pankkikohtainen (Anderson 2001, 94). Andersonin (2001, 94) mukaan talletusta tekevän tallettajan on syytä selvittää millaista talletussuojaa pankki tarjoaa, ja kuinka toimitaan mahdollisissa riskitilanteissa, kun talletussuojat muuttuvat jatkuvasti. Talletussuoja on mainittu myös laissa, ja talletussuojalle on tietyt minimivaatimukset, jotka on säädely suoraan EU:n direktiiveissä (Kontkanen 2009, 113). Kontkanen (2009, 113-114) mukaan tällä lainsäädännöllä on pyritty vakauttamaan rahoitusmarkkinoita sekä turvaamaan tallettajien varoja. Suomessa kaikilta pankeilta vaaditaan Talletussuojarahaston jäsenyys (Kontkanen 2009, 114).

Säästö- ja pankkitalletukset ovat olleet iso osa suomalaista sijoitushistoriaa, etenkin vanhan ikäluokan keskuudessa. Joillekin ihmisille se on yhä se ainoa käytössä oleva sijoitusmuoto, ja siitä ei haluta helpolla päästä irti. Suuria muutoksia on kuitenkin tapahtunut, ja korkomarkkinat muuttavat osakemarkkinoita entisestään. Nykyään yhä suosituimpia sijoitusmuotoja ovat erilaiset sijoitusrahastot ja osakesijoitukset (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 15-16). Hyttisen (2014, 30) mukaan suomalaisille säästäminen on tärkeää, mutta siinä suurena virheenä tehdään usein se, että rahoja makuutetaan tuottamattomilla tileillä. Hän on kuitenkin

tyytyväinen siihen, että nykyään pankeissa ja rahoituslaitoksissa kannustetaan asiakkaita yhä enemmän tutustumaan erilaisiin sijoitusvaihtoehtoihin vanhojen vähätuottoisten sijoitusmuotojen sijaan.

2.3 Osaketalletustilit

Pankit ovat alkaneet tarjota perinteisten talletustilien ohien myös osakkeisiin liitoksissa olevia talletuksia. Idea näiden taustalla on seurata tiettyjen osakkeiden kurssikehitystä. Osakevalinnat pankki on itse tehnyt, ja tässä tapauksessa asiakkailla ei ole niihin vaikutusta. Myyntiaika tällaisilla talletuksilla on yleensä lyhyehkö muutaman kuukauden pätkä, ja talletus on sidottuna tietyn talletusajan, joka on tiedossa jo entuudestaan, yleinen minimitalletusraja on 1000 euroa. Esimerkiksi kahden ja kolmen vuoden talletukset ovat mahdollisia näissä tapauksissa (Tuhkanen 2006, 96).

Normaalisti talletukselle on maksettu pientä vuotuista korkoa pääomaan liitettäväksi, mutta varsinainen idea talletuksen takana on mahdollinen lisäkorko. Lisäkorko toteutuu, jos tarkastelussa olevien osakkeiden arvo pysyy vähintään samana, tai on noussut talletusajan aikana. Jos kuitenkin esimerkiksi yhdenkin osakkeen arvo on laskenut, ei lisätuotto toteudu, vaikka kaksi muuta osaketta olisivat pysyneet samana, tai mahdollisesti nousseet. Tässä sijoitusmuodossa tallettajan pääoma on kuitenkin turvattu, ja siinä haetaankin pääasiassa mahdollista lisätuottoa sijoittajalle, joka ei halua liian suurta riskiä menettää pääomaansa (Tuhkanen 2006, 96-97).

Tällaisia talletuksia on ollut olemassa useilla pankeilla, kuten mm. Nordealla TalletusPlus, Sampo Pankilla osaketalletus sekä Aktialla Kombi-talletus (Tuhkanen 2006, 96). Oma Säästöpankki Oyj:llä tällainen talletus kulkee nimellä OmaTuottoTalletus (OTT), joka edustaa nimenomaan osaketalletusta (OmaSp, [viitattu 5.9.2016]). Talletuksessa seurataan kolmen osakkeen kurssia kahden tai kolmen vuoden aikana. Vuotuista korkoa talletuksessa ei ole, mutta mahdollinen lisäkorko talletussummalle on 6 %. Talletus on täysin pääomasuojattu, eli se sopii sijoittajalle, joka ei halua suurta riskiä, vaan etsii mahdollista tuottoa. Esimerkiksi

edellinen myynnissä ollut OTT sisälsi Electroluxin, Telenorin sekä Telia Companyn osakkeet. Talletus erääntyy kesällä 2019 (OmaSp, [viitattu 5.9.2016]).

2.4 Vakuutus- ja eläkesäästäminen

Eläkesäästäminen on säästämisen muoto, jonka avulla varaudutaan siihen aikaan elämässä, kun säännölliset palkkatulot ovat jääneet taakse, ja eläkeikä koittaa. Absoluuttista eläkeikää ei yleisestä rajasta huolimatta ole, ja siihen vaikuttavat monet tekijät. Jotkut pystyvät pysymään työelämässä viralliseen eläkeikään saakka, kun taas jotkut saattavat päätyä eläkkeelle jopa vuosikymmeniä ennen. Vaikka eläkesäästäminen kuulostaa elähtäneeltä termiltä, ja siihen liittyy paljon ennakkoluuloja, on selvää, että jonkinlainen varautuminen eläkeikään siirtymistä varten kannattaa. Tärkeintä eläkesäästämässä on kuitenkin se, kuinka omat varat saadaan riittämään loppuelämän ajaksi vielä siinäkin vaiheessa, kun palkkatuloja ei enää tule.

Yksi yleisimpiä eläkesäästämisen muotoja on sidottu säästäminen, jota esimerkiksi pankeissa kutsutaan yleensä nimellä eläkevakuutus, vaikka sinällään se ei vakuutus ole. Tätä kutsutaan sidotuksi säästämiseksi siksi, että varat eivät ole säästäjän vapaassa käytössä. Pääasiassa näissä eläkesäästämistuotteissa on hyvin tarkat puitteet, ja periaatteessa varat saa käyttöönsä vasta vanhuuseläkeiässä. Tästä syystä näitä tuotteita on kritisoitu, ja ne eivät enää ole suuressa suosiossa (Poikonen & Silvola 2011, 31-32). Tällaisen sidotun säästämisen rinnalle on siis näiden tiukkojen rajoitusten vuoksi kehitetty muitakin mahdollisuuksia. Yksi mahdollisuus on ihan perinteinen talletustili, joka kasvaa tietyn määrän korkoa joka vuosi. Vaikka korot nykytilanteessa ovat matalat, eivätkä ne suurta tuottoa varoille tuo, on talletus kuitenkin yksi helpoimpia ratkaisuja. Talletuksen hyvänä puolena on se, että rahat ovat aina käytössä, ja monilla pankeilla talletustileillä ei edes ole nostorajoituksia.

2.5 Asuntosäästäminen eli ASP-tili

Asp-tili eli asuntosäästöpalkkiotili perustetaan tarkoituksena säästää pohjamuna tulevaisuuden ensiasunnon ostoa varten. Asp-tilin voi avata 15-39 vuotias henkilö, joka ei ole aiemmin omistanut asuntoa (Nordea.fi, [viitattu 5.9.2016]). Tilille on säästettävä vähintään kahdeksana kalenterivuosineljänneksenä. Minimisumma yhdelle kalenterivuosineljännekselle on 150 euroa. Ajatuksena asp-tiliin taustalla on kerätä vähintään 10 % asunnon hinnasta tai esimerkiksi rakennettavan omakotitalon kustannusarviosta. Ostettava kiinteistö voi siis olla myös omakotitalo tai rs-kohde, asunto-osakkeiden lisäksi (Tuhkanen 2006, 99).

Asp-tiliä avatessa tehdään säästösopimus, jossa määritellään säästötavoite. Tavoitteen täytyttyä pankki on velvollinen lainaamaan puuttuvat rahat asunto- tai taloprojektia varten (Nordea.fi, [viitattu 5.9.2016]). Asp-tili on myös perinteistä säästötiliä parempi vaihtoehto siinä mielessä, että siihen maksetaan parempaa korkoa. Pankki maksaa tilille verotonta 1 % korkoa vuosittain, korko maksetaan suoraan asp-tilille, jota kautta tulee korolle korkoa. Kun asp-säästäjä pääsee säästötavoitteeseensa, ja nostaa asp-lainaa, maksaa pankki vielä lisäkoron, joka on vähintään 2 % ja enintään 4 % (Tuhkanen 2006, 99).

Asp-säästämiseen on tullut muutoksia myös vuonna 2016, kun päätettiin, että asp-säästämisen ikäraja lasketaan edellisestä 18-39 vuotiaista 15-39 vuotiaisiin. Nykyään siis jo 15-vuotias pystyy avaamaan asp-tilin. Ehtona tälle on kuitenkin se, että asp-tilille talletetut rahat ovat nuoren itse tienaamia esimerkiksi kesätöiden kautta. Asp-tilin perustaminen ei siis onnistu vanhempien varoilla (Talouselämä, [viitattu 5.9.2016]).

Kun asp-säästötavoite on saavutettu, on mahdollista saada asp-korkotukilaina. Koko asuntolaina tai osa siitä voidaan nähdä korkotukilainana, jos valtion varoista ei tule muuta tukea ensiasunnon hankkimiseen. Näihin lainoihin on asetettu kuitenkin enimmäismäärät paikkakunnittain, suurimmat määrät luonnollisesti pääkaupunkiseudulla. Valtiontakauksen asp-korkotukilainoihin voi saada ilman erillistä hakuprosessia. Korkotukea maksetaan, jos lainaprosentti ylittää 3,8 %. Jos se ylittyy, maksetaan korkotukea 70 % vallitsevan lainaprosentin (esim 7 %) ja 3,8 % erotuksesta (Ympäristöministeriö, [viitattu 5.9.2016]).

2.6 Sijoittaminen

Säästäminen ja sijoittaminen kulkevat käsi kädessä, ja sijoittaminen on vaikeaa, tai jopa mahdotonta, jos ei ole ensin oppinut säästämään. Siinä vaiheessa, kun säästäminen on jo tuttua ja kuukausittaista, voidaan alkaa miettiä myös säästämisen ja sijoittamisen yhdistämistä. Sijoitusmuotoja on monia erilaisia riippuen aina summasta, jonka olet valmis sijoittamaan aina riskinottoon asti. Jokainen sijoittaja on erilainen, ja jokaiselle löytyy varmasti se oma tapansa sijoittaa. Toiset enemmän ja toiset vähemmän riskillä.

Vaihtoehtoja sijoittamiselle on paljon, ja kaikki niistä eivät varmasti ole tavalliselle tallaaajalle tuttuja. Kun aloittaa sijoittamaan, on hyvä miettiä myös niitä summia, joilla sijoittaa. Kukaan ei halua sitä tilannetta, että kaikki ylimääräiset rahat ovat kiinni osakkeissa, ja sitten kun pesukone hajoaa, joudutaankin pattitilanteeseen, kun mietitään, mistä rahoja aletaan lunastaa. Kun rahaa jää peruselämisen ja hätävarojen jälkeen yli, voidaan alkaa miettiä sijoittamista. Jos sijoitettavat summat ovat esimerkiksi tuhat tai pari tuhatta euroa, kannattaa olla tarkkana sijoituskulujen kanssa (Puttonen & Repo 2011, 19). Esimerkiksi tiettyihin sijoitustuotteisiin panostaessa tuhannestakin eurosta saattaa mennä isoja summia hallinnointikuluihin. Tästä syystä piensijoittajan kannattaa harkita sijoittamisvaihtoehtoja, joilla saa rahoilleen parhainta vastinetta.

2.6.1 Rahastot

Rahastot ovat sijoitusmuoto, joka sijoittaa erilaisiin arvopapereihin. Mahdollisia sijoituskohteita ovat erilaiset rahamarkkinainstrumentit, joukkolainat, osakkeet ja

arvopaperit (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 131-132). Rahaston arvo perustuu sijoituskohteiden osakkeiden arvojen muuttumiseen. Rahastoja on useaa eri tyyppiä, kuten korkorahastot, indeksirahastot, osakerahastot sekä yhdistelmärahastot (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 132).

Rahastot ovat erittäin helppo sijoitusmuoto, ja siitä syystä sopivat sellaiselle sijoittajalle, jolla ei ole aikaa, tai joka ei ole kiinnostunut markkinoiden seuraamisesta. Rahastoissa kaiken tämän sijoittajan puolesta tekee salkunhoitaja, joka pitää huolen siitä, että rahasto on ajan tasalla, ja voi mahdollisimman hyvin. Sijoittajan näkökulmasta rahastot ovat huoleton vaihtoehto, sillä ne ovat aina ammattilaisen käsissä, ja omaa aktiivisuutta ei juurikaan tarvita. Toki tämä ei silti estä sijoittajan omaa kiinnostusta seurata rahastojen kehitystä, sillä omien sijoitusten seurailu on aina kiinnostavaa puuhaa. Rahastoissa on myös mahdollisuus helppoon hajauttamiseen, esimerkiksi alueittain. Rahaston kohteena saattaa olla esim. Suomi, Pohjoismaat tai Amerikka. Tällä tavoin sijoittaja voi valita omien mieltymyksensä mukaiset sijoituskohteet (Kontkanen 2009, 120-122).

2.6.2 Korkorahastot

Korkorahastoja pyörittävät rahoitusyhtiöt, jotka sijoittavat varat useisiin erityyppisiin kohteisiin, jotka tuottavat korkoa. Rahastoyhtiö hoitaa kaiken sijoittajan puolesta, vaikka sijoittajasta tuleekin periaatteessa sijoitusten osaomistaja merkinnän tekemällä (Tuhkanen 2006, 191).

Korkorahastot jaetaan edelleen kahteen ryhmään, lyhyen koron rahastoihin (pääasiassa alle vuoden rahastot) sekä pitkän koron rahastoihin (yli vuoden pituiset rahastot) (Tuhkanen 2006, 192). Lyhyen koron rahastojen duraatio on enintään vuoden mittainen, ja juuri nämä lyhyemmät rahastot ovat usein sijoittajalle välivaihe. Aktiiviselle sijoittajalle lyhyen koron rahastot saattavat toimia hetken levähdyspaikkana tai välietappina, josta varoja taas siirretään edelleen eri sijoitusvaihtoehtoihin. Lyhyen koron rahastot ovat hyvä vastine esimerkiksi perinteiselle pankkitalletukselle, sillä korko niissä on samankaltainen (Tuhkanen 2006, 195). Lyhyen koron rahastoja pidetään pääasiassa rahamarkkinarahastoina, jotka sijoittavat varat erilaisiin rahamarkkinavälineisiin sekä joukkolainoihin. Näissä

liikkeeseenlaskijoina ovat yleensä esimerkiksi valtiot, kunnat ja yritykset (Tuhkanen 2006, 199).

Pitkän koron rahastoissa varat sijoitetaan pankkien, yritysten tai jopa kuntien tai valtioiden liikkeelle laskemiin joukkovelkakirjalainoihin (Tuhkanen 2006, 204). Pääosin pitkän koron rahastot tuottavat paremmin kuin lyhyen koron rahastot, poikkeavana tilanteena kuitenkin esimerkiksi korkojen nousu. Luottoriski vaihtelee pitkän koron rahastoissa suuresti, ja siinä täytyykin olla tarkkana. Ääripäätä edustavat tietysti erilliset high yield- rahastot, jotka ottavat tietoisia riskejä rahoittaessaan tiettyihin luottoluokkiin (Tuhkanen 2006, 205-206). Lyhyen ja pitkän koron rahastojen lisäksi on olemassa vielä myös yrityskorkorahastoja. Niiden tarkoituksena on hakea lisätuottoa korkoeroista, jotka syntyvät luottoriskien muutoksista. (Tuhkanen 2006, 211).

2.6.3 Indeksirahastot

Indeksirahastojen päätunnusmerkki on huomattavasti muita rahastoja edullisemmat kaupankäyntipalkkiot. Tämä siitä syystä, että indeksirahastot pyörivät mekaanisesti, eivätkä edellytä jatkuvaa seuraamista esimerkiksi salkunhoitajalta. Ajatuksena on seurata tietyn valitun indeksin rakennetta (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 135).

Yksi suuri bonus indeksirahastoissa on se, että kustannuksia on saatu pienennettyä. Tästä syystä tuotto on entistä parempaa, sillä säästyneille palkkioillekin saadaan tuottoa, joistain muista rahastoista poiketen (Tuhkanen 2006, 209-210).

2.6.4 Osakerahastot

Nimensä mukaisesti osakerahastoissa varat sijoitetaan osakkeisiin ja niihin sidoksissa oleviin tuotteisiin, eli ne ovat myös huomattavasti suurempiriskisiä kuin monet muut rahastot (Anderson 2001, 159-160). Suurempi riski tarkoittaa myös sitä, että niissä tavoitellaan parempaa tuottoa kuin muissa rahastoissa (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 134). Andersonin (2001, 160) mukaan hajauttaminen

myös kansainvälisille markkinoille on tärkeää myös osakerahastoissa. Hänen mukaansa se on tärkeää, koska sillä tavoin riskejä saadaan vähennettyä pitäen kuitenkin tuoton hyvänä. Osakerahastoissa sijoituspolitiikkaa saatetaan tehdä tietyillä ennakkoon valituilla kriteereillä (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 134). Mahdollisia kriteerejä näissä tapauksissa ovat esimerkiksi poliittiset linjaukset tai yrityksen koko.

2.6.5 Yhdistelmärahastot

Yhdistelmärahasto on nimensä mukaisesti osakerahastojen ja korkorahastojen yhdistelmä, joten luonnollisesti riskitkin ovat eri luokkaa kuin esimerkiksi korkorahastoissa (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 134). Yhdistelmärahastojen sisällä on myös erilaisia painotuksia, mikä luonnollisesti vaikuttaa myös riskeihin. Mitä suurempi osa on osakerahastoja, sitä suuremmat riskit, koska osakerahastot ovat kaikista riskisimpiä rahastoja.

Salkunhoitajasta riippuen sijoitusperiaatteet yhdistelmärahastoissa vaihtelevat. Yleinen suhde on 50/50, mutta joissain tapauksissa osakerahastojen osuus saattaa olla jopa suurin osa (Anderson 2001, 162-163). Andersonin (2001, 162-163) mukaan juuri tästä syystä yhdistelmärahastot eivät ole parhaita mahdollisia. Hänen mukaansa niitä mainostetaan asiakkaille liian vakaina ja hyvin tuottavina rahastoina, vaikka tosiasiallisesti niiden riskit ovat suuremmat, mitä asiakkaiden annetaan ymmärtää.

Yhdistelmärahastot ovat saaneet kritiikkiä osakseen myös suurien hallinnointipalkkioiden vuoksi (Anderson 2001, 164). Anderson (2001, 164) ei mielellään suosittele yhdistelmärahastoja kenellekään, sillä hänen näkökulmansa on se, että ne kasvattavat ainoastaan rahastonhoitajien omia rahavarantoja. Ymmärrettävää on, että suuret hallinnointipalkkiot vievät aina osansa sijoittajan omasta tuotosta.

2.7 Osakkeet

Osakkeet ovat riskisin sijoitusmuoto. Osakkeella tarkoitetaan yhtä omistusosuutta esimerkiksi pörssiyhtiössä. Ostamalla yhtiön osakkeita, sijoittaja omistaa tietyn osuuden yhtiöstä, omistuksen määrä riippuu osakkeiden yhteenlasketusta määrästä. Osakkeenomistajilla on myös erilaisia oikeuksia yhtiötä kohtaan. Pääasiassa joka vuosi pörssiyhtiöt jakavat osinkoja osakkeenomistajilleen, tämä tarkoittaa sitä, että osakkeenomistajalla on taloudellisia oikeuksia yhtiöön. Osinkojen lisäksi taloudellinen oikeus tarkoittaa sitä, että osakkeenomistajalla on etuoikeus merkitä uusia osakkeita mahdollisissa osakeanneissa. Osakkeenomistajilla on myös mahdollista saada päätösvaltaa yhtiötä koskevissa asioissa. Tällainen päätösvalta on kuitenkin vain suurimmilla osakkeenomistajilla, tällöin on mahdollista päästä vaikuttamaan yhtiön kokouksissa ja päästä mahdollisesti aina yhtiön hallitukseen asti (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 102).

Rahamarkkinat ovat muuttuneet suuresti viime aikoina, ja yksi suuri syy siihen on valtava kansainvälistymisen kasvu ja modernin teknologian nousu (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 18-19). Aikoinaan sijoittajat ovat joutuneet luottamaan täysin henkilöihin, jotka ovat vastanneet heidän sijoituksistaan. Nyky-yhteiskunnassa kaikki on kuitenkin mahdollista selvittää myös itse internetin ja sosiaalisen median kautta. Itsenäisiä pankeista tai sijoitusneuvojista riippumattomia sijoittajia on pilvin pimein, ja luvut lisääntyvät. Nykypäivänä kaiken tarvittavan tiedon voi saavuttaa muutamalla napin painalluksella, ei ole enää niin suurta tarvetta neuvonnalle. Oma-aloitteinen ja kiinnostunut sijoittaja voi tehdä mitä vain.

Kun siirrytään rahastoista suoraan pörssiosakkeisiin, riskit kasvavat ja tuoton merkitys korostuu entisestään. Yksi tärkeimpiä käsitteitä osakesijoittajan toiminnassa on riskinsietokyky. Riskinsietokyvyllä tarkoitetaan sijoittajan suhtautumista mahdollisiin tappioihin ja osakkeiden laskuun. Sijoittajan on kuitenkin hyvä sietää edes jonkinasteista riskiä, sillä riskinsietokyvyn ollessa lähes olematon, eivät osakkeet välttämättä ole sopivin vaihtoehto. Suuria tuottoja tavoitellessa myös riskinsietokyvyn täytyy olla tavallista korkeampi, sillä ns. turvallisilla sijoituksilla ei

yleensä myöskään tavoitella parhainta tuottoa (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 24).

Osakemarkkinat pyörivät osakepörssissä, jonka kautta omistukset vaihtuvat tiuhaan, koska sen kautta sijoittavat myyvät ja ostavat osakkeitaan. Suomessa pörssikauppaa harjoittaa Helsingin Pörssi. Helsingin pörssin omistaa OMX, joka on ruotsalainen osakeyhtiö. OMX omistaa muitakin arvopaperipörssijä esimerkiksi Vilnassa, Tallinnassa, Kööpenhaminassa ja Tukholmassa (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 103).

Osakeindekseillä kuvataan osakkeiden kehitystä. Tunnetuimpia osakeindeksejä ovat esimerkiksi Yhdysvaltojen osakemarkkinoilla käytössä olevat Nasdaq-indeksit (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 107). Osakeindeksin arvo lasketaan ottamalla huomioon kaikkien mukana olevien osakkeiden hinnan keskiarvo.

Hajauttaminen on sana, jota sijoittaja kuulee ehkä jopa kyllästymiseen saakka. Hajauttaminen tarkoittaa sitä, että sijoittaja ei pistä ns. muniaan yhteen koriin, vaan sijoittaa useampiin eri kohteisiin. Hajauttamisen motiivina on riskin pienentäminen sijoituksissa. Jos kaikki rahat on sijoitettu yhteen yhtiöön, ja se menee konkurssiin, ovat rahat kadonneet. Tällaisia tilanteita hajauttamisella pyritään välttämään. Vaikka joku osake laskisi, on olemassa muitakin, jotka saattavat puolestaan mahdollisesti olla nousussa. Hajauttaminen on fiksua riskinhallintaa, etenkin piensijoittajalle (Kullas & Myllyoja 2014, 103). Sijoittaessa rahojaan kannattaa pitää ajatus taustalla, eikä tehdä päätöksiä sokkona. Vakavaraiset tunnetut kotimaiset yhtiöt eivät koskaan ole huono sijoitus, sillä esimerkiksi konkurssi on yleensä epätodennäköinen, joskaan ei mahdoton tilanne (Kullas & Myllyoja 2014, 103-104).

2.8 Joukkovelkakirjalainat

Joukkovelkakirja on lainasumman vakuudeksi annettu velkakirja, joka on kerätty yrityksiltä, yhteisöiltä tai useilta yksityisiltä sijoittajilta. Se, joka on laskenut lainan liikkeelle, määrittelee millä todennäköisyydellä sijoittaja saa saatavansa sovituissa aikapuitteissa. Pääasiassa mielletään valtion liikkeelle laskemien lainojen olevan riskittömmimpiä, kun taas muiden liikkeelle laskijoiden lainojen odotetaan olevan

kovempituottoisia. Yritysten ja valtion lisäksi myös pankit ovat yleisiä joukkolainojen liikkeelle laskijoita. Esimerkiksi vielä muutama vuosi sitten debentuurit olivat todella yleisiä tuotteita pankkien tarjonnassa (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 98-99).

Joukkovelkakirjalainat eli joukkolainat voidaan jaotella edelleen debentureihin, obligaatioihin, yritys- ja pääomalainoihin. Nämä ovat pitkälti saman tyyppisiä, joskin pieniä eroja löytyy. Esimerkiksi ero obligaation ja debentuurin välillä on obligaation hyväksi. Mahdollisessa pankin konkurssissa obligaation haltija saisi pääomansa takaisin ennen debentuurin haltijaa. Debentureihin sijoittamisessa on siis hivenen suurempi riski (Nikkinen, Rothovius & Sahlström 2002, 106-108).

2.9 Asuntosijoittaminen

Suomalaiset panostavat omistusasuntojen hankkimiseen, ja asuntosijoittaminen onkin ehkä yleisempi sijoitusmuoto kuin vaikka osakkeet. Suomessa myös asuntojen omistaminen on yleisempää kuin muualla Euroopassa. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että asunnon omistamisessa ja asuntosijoittamisessa on iso ero. Oman asunnon tai talon hankkiminen ei suoraan tarkoita sitä, että olet asunto- tai kiinteistösijoittaja (Kullas & Myllyoja 2014, 147).

Asuntosijoittamiseen siirrytään silloin, kun asunto ostetaan tuotto mielessä. Siinä vaiheessa, kun asunnosta alkaa kertyä euroja omalle tilille, voidaan sanoa olevansa asuntosijoittaja (Kullas & Myllyoja 2014, 148-149). Asuntoja pidetään pääasiassa hyvänä sijoituksena siitä syystä, että niiden arvo harvoin heittelee esimerkiksi osakkeiden tapaan. Jos ostat asunnon hyvältä alueelta, suhteellisen hyvässä kunnossa, ei sen arvo tule romahtamaan yhtäkkisesti, vaan se saattaa jopa nousta tasaisesti. Sijoitusasunto tuottaa vuokratuottoa, mutta tuottomahdollisuus on myös asunnon arvon mahdollisessa nousussa (Kullas & Myllyoja 2014, 148). Periaatteessa asuntosijoittaminen kuulostaa helpolta. Täytyy vain ostaa asunto, hankkia sinne vuokralainen ja tuloa alkaa kertyä (Kullas & Myllyoja 2014, 149). Asuntosijoittamisessa on kuitenkin myös isoja riskejä, ja nykypäivänä luotettavan ja pitkäaikaisen vuokralaisen löytäminen on haastavaa. Vaikka vuokralaisen luottotiedot tarkistaisi etukäteen, on sopimuksen solmimisessa silti aina omat

riskinsä, entä jos vuokralainen ei maksakaan? Varsinkin Suomen lainsäädäntö on yleensä vuokralaisen, eikä vuokranantajan puolella, näitäkin asioita haaveilevan asuntosijoittajan kannattaa miettiä.

Yleisimpiä sijoitusasuntoja ovat pienet yksiöt ja kaksiot. Pienistä asunnoista on krooninen pula varsinkin opiskelijoiden keskuudessa, joten näitä tilanteita asuntosijoittajan on helppo hyödyntää. Asuntojen pulasta huolimatta sijoitusasunnon hankinnassa kannattaa käyttää erityistä harkintaa. Kiinteistökaupassa tärkein valtti on sijainti, sijainti ja sijainti, se siis kannattaa pitää erityisesti mielessä sijoitusasuntoa etsiessä. Tärkeää on myös ymmärtää se, että asunnon vuokran määrä, ei ole se tuotto, jonka saat "ylimääräisenä" itsellesi joka kuukausi. Vuokran määrästä on maksettava hoitovastike, sekä joissain tapauksissa myös muita kuluja kuten vesi tai sähkö. Tämän lisäksi vuokratuloista on maksettava veroa. Pääomatuloksi laskettavasta vuokratulosta verottaja vie 28 %. Huomioon tulee ottaa myös vuokralaisten vaihtuminen, koskaan ei ole takuuta siitä, että sama vuokralainen pysyisi vuosia, etenkin pienissä asunnoissa vaihtuvuus on yleistä. Myös mahdolliset remontointi- ja ylläpitokulut tulee ottaa huomioon (Myllyoja & Kullas 2010, 202-203).

Vaikka ei olisi varallisuutta suorilta käsin ostaa sijoitusasuntoa, on lainarahoitus aina mahdollinen myös sijoittamisessa (Myllyoja & Kullas 2010, 202-203). Yleistä onkin, että sijoitusasuntoakin varten lainaa otetaan, ja esimerkiksi vuokratuloista käteen jäävällä osalla lyhennetään lainaa.

2.10 Sijoitusten verotus

Aloittelevan sijoittajan on syytä muistaa myös yksi suuri seikka sijoittamisessa, nimittäin verotus. Verotus seuraa suomalaisia joka elämänvaiheessa, ja osakkeiden vaikutus verotukseen on myös huomioitava. Kuten yllä mainittiin, myös asuntosijoittamisessa verottaja iskee, sillä vuokratuotoista verotetaan 28 %, sillä se lasketaan pääomatuloksi. Osakesijoittamisessa on myös omat verotukselliset kohtansa.

Suomessa suosittu säästämisen muoto, eli korkoihin perustuva säästäminen ja sijoittaminen, on sekin osa verotusta. Korkotulot ovat lähdeveron alaista tuloa, ja näin ollen lähdevero menee kaikista korkotuloista. Esimerkkinä ihan tavalliset talletustilit, joiden korosta lähdevero menee vuosittain, näin käy myös mahdollisille joukkolainojen koroille, sekä indeksilainojen potentiaalisille tuotoille (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 48).

Usein esimerkiksi vanhemmat ihmiset harkitsevat sijoittamista tulevia jälkeläisiä varten. Sijoitukset ovat varmasti erinomainen lahja jälkipolville, mutta näissäkin tilanteissa verotusasioita kannattaa miettiä tarkkaan. Lahja- ja perintöverot ovat läsnä suomalaisten arjessa, ja mutkistavat lahjojen antoa ja perintöjen jakoa merkittävästi. Nykyään rahasummia saa antaa lahjana verottomasti 4 000 euroon saakka (Verohallinto [viitattu 12.9.2016]). Jos siis haluaa jakaa varallisuuttaan lahjoituksina tai perintönä mahdollisimman laajasti verovapaana, kannattaa asioiden kanssa olla tarkkana.

Sijoittamisessa kertyneistä osingoista menee myös oma veronsa. Tässä tilanteessa verotus on kuitenkin tehty sijoittajalle helpommaksi, sillä tietoja ei tarvitse itse ilmoittaa. Veroprosentti osinkoja koskiessa on 30 % 40 000 euroon saakka (Kullas & Myllyoja 2014, 126).

Sijoittaja maksaa veroa myöskin myyntivoitosta, eli sijoituskauppojen kautta tehdystä tuloksesta. Muistettavaa on kuitenkin, ettei vero mene koko summasta, vaan ainoastaan siitä summasta jolla sijoittaja tienaa, eli jää voitolle (Kullas & Myllyoja 2014, 126). Esimerkkinä, jos sijoittaja ostaa osakkeita 2 000 eurolla, jonka jälkeen myy osakkeet 2 500 eurolla, maksaa sijoittaja veroja ainoastaan nousseesta osasta, eli 500 eurosta. Huomioida kannattaa myös se se, että myös kaikista tehdyistä rahastolunastuksien arvonnousuista verotetaan. Mahdollisten myyntitappioiden tilanteessa niitä on mahdollista käyttää vähennyksinä seuraavien viiden vuoden aikana verotuksessa (Kullas & Myllyoja 2014, 127).

3 Tutkimusmenetelmät ja toteutus

3.1 Määrällinen tutkimusote

Tässä opinnäytetyössä käytetään määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusotetta. Määrällisessä tutkimusotteessa pyritään saamaan isompi otos, jonka avulla saadaan yleisiä suuntaa antavia vastauksia, joista voidaan analysoida tiettyjä asioita. Pääasiassa määrällisessä tutkimuksessa käytetään vastauslomakkeita, joissa vastausvaihtoehdot ovat valmiiksi asetettuja. Määrällinen tutkimus eroaa laadullisesta tutkimuksesta siinä, että ei yritetä saada tarkkaa vastausta jokaiseen kysymykseen, vaan halutaan yleisiä suuntauksia ja mielipiteitä. Laadullisessa tutkimuksessa taas pyritään ymmärtämään syitä ja eri taustoja päätösten ja mielipiteiden takana (Heikkilä 1999, 15-16).

Määrällisessä tutkimuksessa vastaukset voidaan hankkia joko itse keräämällä tai esimerkiksi erilaisia rekisterejä hyväksi käyttäen (Heikkilä 1999, 17). Tässä opinnäytetyössä vastaukset on tarkoitus saada internetin kautta tehdyn kyselyn kautta. Tarkoituksena on saada vastauksia suuremmalta otannalta, jolloin voidaan analysoida numeroin esimerkiksi sitä, kuinka monelle naiselle sijoittaminen on tuttua tai esimerkiksi, kuinka moni ei mielestään tiedä siitä tarpeeksi. Tällaiset suorat tulokset ovat mielenkiintoisia, ja niistä voidaan päätellä monia asioita, vaikka tutkimus ei olekaan laadullinen, eikä näin ollen keskity syviin tekijöihin asioiden taustalla.

Kyselyn kautta kerättyjä tietoja kutsutaan tutkimusaineistoksi, jota käsitellään laajalti tässä työssä kyselyn teon jälkeen (Heikkilä 1999, 17). Tässä työssä käytetään survey-tyyppistä kyselymuotoa, eli tutkimus toteutetaan kyselylomakkeen avulla (Heikkilä 1999, 18). Tämä on tehokas ja aikaa ja vaivaa säästävä tapa toteuttaa kysely, sillä se ei vaadi esimerkiksi ihmisten henkilökohtaisia haastatteluja.

Kun tutkimusprosessi aloitetaan, yksi suuri osa on ns. tutkimusongelman määrittäminen. Tutkimusongelmalla/ongelmilla tarkoitetaan asioita, joita halutaan erityisesti selvittää tai joihin tutkimuksessa halutaan kiinnittää erityistä huomiota. Tutkimuksen tavoitteena on saada vastauksia näihin tutkimusongelmiin (Heikkilä

1999, 22-23). Tutkimusongelmana tässä tutkimuksessa on selvittää, minkälaisia kokemuksia naisilla on säästämisestä ja sijoittamisesta, ja kuinka naiset näkevät sijoittamisen tulevaisuudessa.

3.2 Kyselylomakkeen rakentaminen

Kyselylomaketta rakentaessa liikkeelle lähdetään muutamilla peruskysymyksillä, joilla kartoitetaan nimenomaan kyselyyn vastaajan yleistä elämäntilannetta. Näillä kysymyksillä voidaan siten mahdollisesti analysoida tiettyjä vastauksia liittymään tiettyihin faktoihin, kuten ikään tai koulutusalaan. Kyselylomake perustuu pitkälti opinnäytetyön teoriaosuuteen muutamilla lisillä. Kyselylomakkeessa tulevat esiin eri säästämisen ja sijoittamisen muodot, joita opinnäytetyön teoriassa on käsitelty. Kyselylomakkeessa on eritelty vastaajan sukupuoli, joka helpottaa vastausten analysointi ja päätelmien tekemistä myöhemmässä vaiheessa. Opinnäytetyön aihe on vahvasti naispainotteinen, ja keskittyy pääasiassa nimenomaan naisten näkökulmaan säästämiseen ja sijoittamiseen. Tutkimukseen on kuitenkin otettu mukaan sekä miehet ja naiset, jotta voidaan tehdä vertailua sukupuolen vaikutuksesta säästämisen ja sijoittamisen tottumuksiin ja ajatuksiin.

Ensimmäisenä kysymyksenä tulee luonnollisesti ikä. Iän jaottelulla on helppo myöhemmin analysoida sitä, kuinka vahvasti naisen ikä vaikuttaa säästö- ja sijoituskokemuksiin. Voidaan miettiä esimerkiksi sitä, tarkoittaako iän karttuminen aina sitä, että kokemukset säästämisestä ja sijoittamisestakin lisääntyvät. Muiden peruskysymyksien tarkoituksena on selvittää mikä on vastaajan koulutusohjelma, sekä missä vaiheessa opinnot ovat. Näiden kysymysten avulla voi olla mahdollista esittää väitteitä siitä, ovatko jotkut tietyn koulutusohjelman opiskelijat innokkaampia sijoittajia kuin toiset. Kärjistettynä esimerkkinä, ovatko liiketalouden opiskelijat innokkaampia sijoittajia kuin kulttuurituotannon opiskelijat?

Tärkeiksi kysymyksiksi nousevat myös se, keskustelevatko opiskelijat säästämisestä tai sijoittamisesta ystäviensä ja kavereidensa keskuudessa. Tämän kysymyksen kautta kysytään myös sitä, mistä säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvät tiedot on elämän aikana saatu. Pankista, koulusta vai jostain muualta.

Työn tarkoituksena on myös selvittää minkälaisia ennakkoluuloja ja vääriä käsityksiä opiskelijoilla saattaa olla sijoittamisesta. Siitä syystä kyselyssä selvitetään myös, mitkä ovat sellaisia asioita, jotka opiskelijat näkevät esteenä sijoittamiselle, näistä esimerkkinä tiedonpuute tai opiskelijan rahapula. Viimeisenä kyselyssä on mielenkiintoinen kysymys, johon vaaditaan jopa hieman mielikuvitusta. Ideana on, että jos vastaaja saisi 10 000 € käyttöön säästö- ja sijoitustarkoituksia varten, mihin tuotteisiin vastaaja sen rahan käyttäisi. Tällaisen kysymyksen avulla nähdään niiden omien elämäntilanteiden taakse, eli nähdään ne asiat, mitkä kiinnostavat. Saattaa olla, että monia naisia erilaiset sijoitusmenetelmät kiinnostavat, mutta ainoastaan elämäntilanne on estänyt toiminnan.

Suurimpaan osaan kysymyksistä vastaukset kerättiin valinta- ja monivalintakysymyksillä. Valintakysymyksillä tarkoitetaan sellaisia kysymyksiä, johon on sallittu ainoastaan yksi vastaus, esimerkkinä ikäkysymys. Monivalintakysymyksiä kyselyyn tuli useita. Näiden lisäksi mukana oli myös muutama positiokysymys, joissa esitettiin kaksi väittämää, joiden välille vastaajan tuli vastauksensa asettaa. Mukana oli myös yksi matriisikysymys, jonka avulla selvitettiin, kuinka eri väittämät vaikuttivat vastaajien sijoittamiseen.

Yksi tärkein osa tutkimuskyselyä on se, että se vastaa ennen kyselyn tekoa määritettyihin tutkimuskysymyksiin. Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä on, minkälaisia kokemuksia naisopiskelijoilla on säästämisestä ja sijoittamisesta. Tähän kysymykseen vastaa selkeästi kaksi monivalintakysymystä, jossa selvitetään, mistä säästämisen ja sijoittamisen muodoista vastaajalla on kokemusta. Toisena tutkimuskysymyksenä on, millaisena naisopiskelijat näkevät oman säästämisen ja sijoittamisensa tulevaisuudessa. Tähän tutkimuskysymykseen saadaan vastauksia viimeisestä kuvitteellisesta kysymyksestä. Kysymyksessä selvitetään sitä, mitkä säästämisen ja sijoittamisen muodot kiinnostaisivat vastaajaa, jos raha ei olisi esteenä.

Viimeinen tutkimuskysymys on, mitkä tekijät ovat mahdollisesti esteenä tai haasteena naisopiskelijan sijoittamiselle. Tämä kysymys on kyselyssä toteutettu matriisin avulla. Siinä vastataan siis kuinka paljon väittämä x estää vastaajan sijoittamista. Matriisin arvoina olivat 1 = ei juurikaan estä ja 5 = estää merkittävästi. Väittämiä oli yhteensä kuusi, ja ne olivat eri tyyppisiä, jotta erilaisten syiden vaikutus

olisi helppoa selvittää. Väittämiin sisältyi esimerkiksi rahan ja tiedon puutteeseen liittyviä väittämiä.

3.3 Työn toteuttaminen

Tutkimus toteutetaan Webpropol- ohjelman kautta lähetettävällä kyselyllä, johon haetaan vastauksia. Kyselyn kohteena ovat liiketalouden ja kulttuurin alan opiskelijat Seinäjoen Ammattikorkeakoulussa. Kyselyn kohteena ovat sekä miehet ja naiset. Opinnäytetyön päämäärä on kuitenkin keskittyä säästämiseen ja sijoittamiseen nimenomaan naisen ja naisopiskelijan näkökulmasta. Tästä syystä miehien mukaan ottaminen on erinomainen asia, sillä se mahdollistaa vertailun naisten ja miesten vastausten kesken.

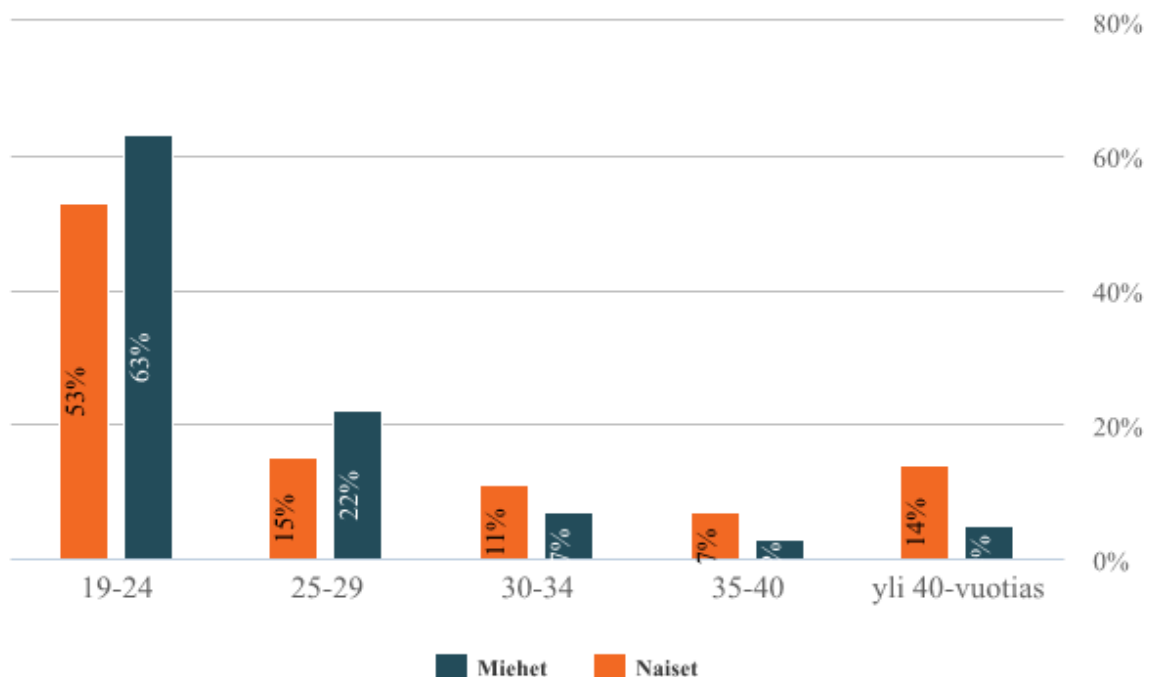
Sähköpostin kautta kyselyyn lähetetty linkki liiketalouden- ja kulttuurin opiskelijoille. Opiskelijoita liiketalouden- ja kulttuurin alla on yhteensä 1303, joista 753 on naisia ja 550 miehiä. Vastausprosentti kyselyyn oli 18,65 %. Vastaukset kerättiin viikolla 44 vuonna 2016. Vastausaikaa kyselyyn oli reilu viikko, ja sinä aikana saavutettiin 243 vastausta. Suurin osa vastaajista tulivat liiketalouden koulutusohjelmasta, mutta myös muista koulutusohjelmista saatiin tasaisesti vastauksia.

4 Tulokset

Kysely lähetettiin sähköpostin kautta yhteensä 1303 Seinäjoen Ammattikorkeakoulun liiketalouden ja kulttuurin opiskelijalle. Netin kautta toteutettuun kyselyyn vastasi yhteensä 243 opiskelijaa. Vastauksia tuli riittävästi mahdollistamaan määrällisen tutkimusotteen. Vastauksien keräämisen jälkeen ohjelman kautta saadut tarkat raportit mahdollistavat vastauksien analysoinnin. Kyselyn alussa muutamilla peruskysymyksillä selvitettiin vastaajan taustatietoja. Taustatietojen kerääminen on tärkeää, sillä se helpottaa tulosten analysointia ja mahdollisten väittämien tekoa.

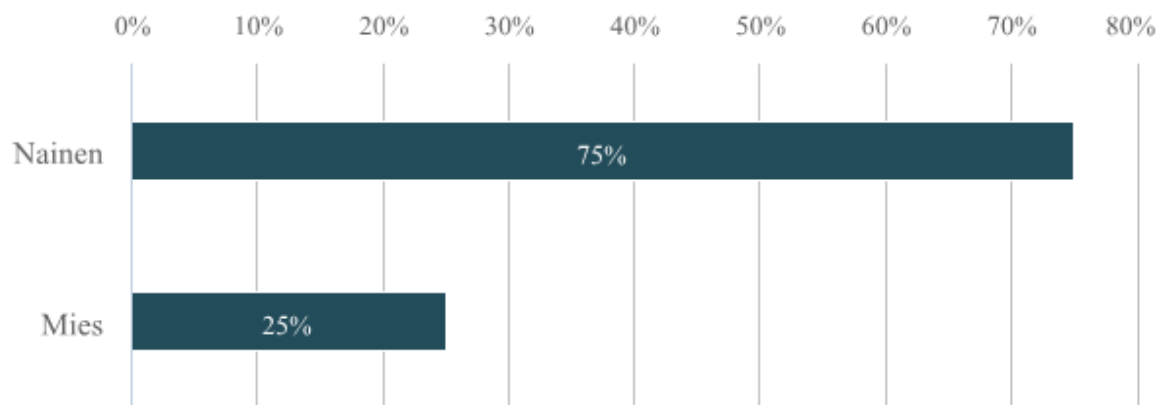
Suurin osa kyselyyn vastaajista olivat iältään 19-24 vuotiaita. Naisopiskelijoiden vastauksia saatiin tasaisemmin joka ikäluokasta, mutta miesvastaajilla selkeästi eniten vastauksia tuli 19-29 vuotiailta. Naisopiskelijoilta saatiin vastauksia hyvin myös yli 40-vuotiailta, mikä oli hyvä asia tutkimuksen kannalta. Miesten vastaukset vähenivät mitä korkeammalle ikä nousi. 30-34 vuotiaita vastaajia oli miehissä 7 %, 35-40 vuotiaissa 3 %, ja yli 40-vuotiaissa 5 %.

Kuviossa 1 on esitetty vastaajien ikäjakauma.

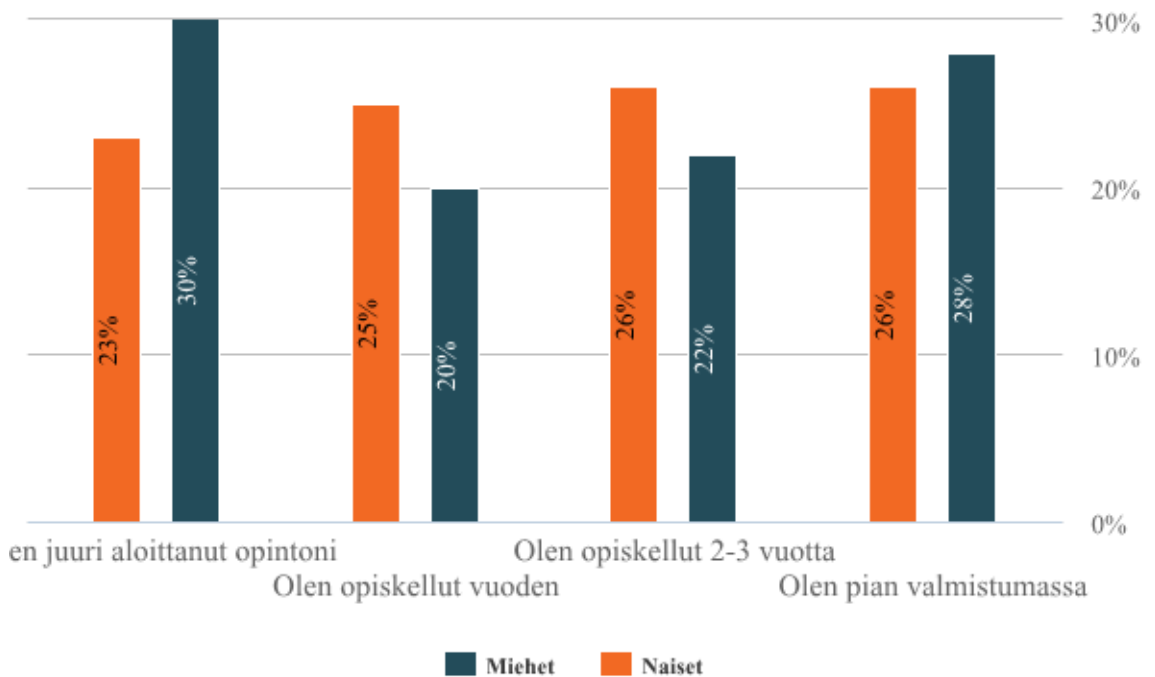
Kuvio 1. Ikäjakauma.

Kysely lähetettiin yhteensä 1303 opiskelijalle, joista 550 oli miehiä ja 753 oli naisia. Kyselyyn vastanneista 243 vastaajasta 183 oli naisia ja 60 miehiä. Naisilta vastauksia tuli siis yli kolminkertaisesti miesten vastausten verran. Miesten vastausten vähyys vaikuttaa automaattisesti tulosten analysointiin, mutta joitakin oletuksia voinee kuitenkin tehdä määrästä huolimatta. Kuviossa 2 on esitetty miesten ja naisten vastaajamäärät prosenteittain.

Kuvio 2. Sukupuolijakauma.

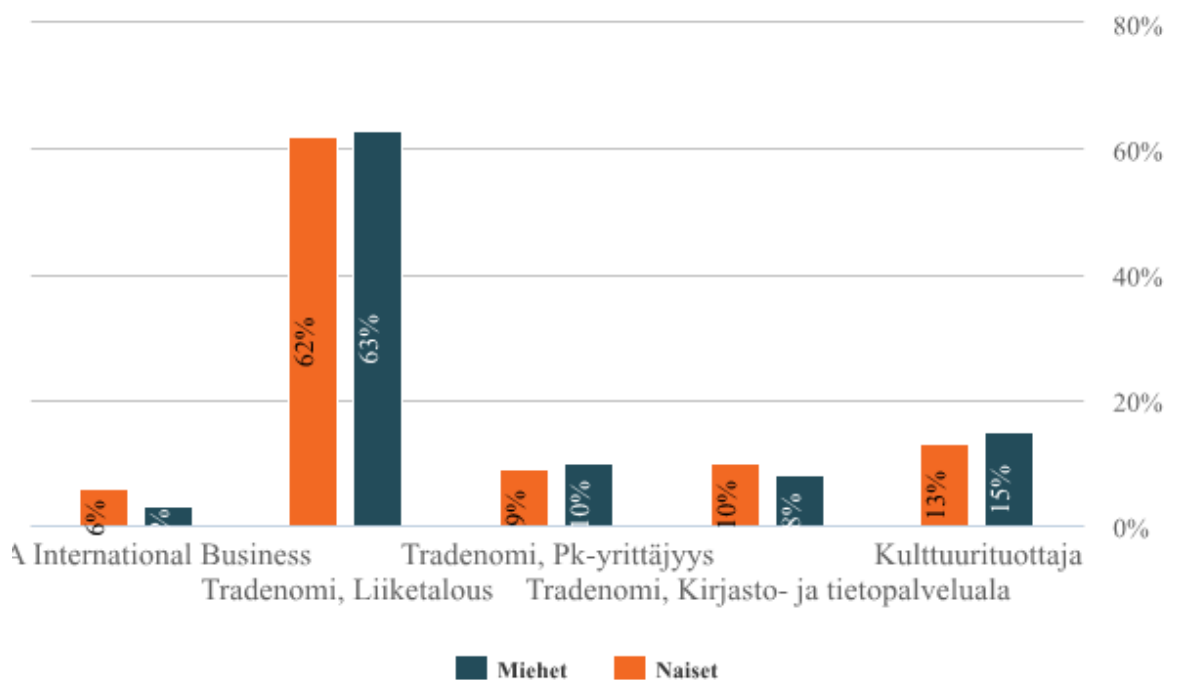
Taustatietojen keräämiseen kuului myös tieto siitä, kauanko vastaaja on opiskellut. Tämä antoi paremman kuvan vastaajan elämäntilanteesta. Opintojen edistymisessä vastaukset jakautuivat laajasti kaikkien vastauksien kesken. Miehillä juuri opintonsa aloittaneet olivat ahkerimpia vastaajia, kun taas naisissa vastaajat jakautuivat tasaisesti. Pääasia oli kuitenkin se, että vastaajia saatiin laajasti eri opintojen vaiheista. Kuviossa 3 on esitetty vastaukset prosenteittain.

Kuvio 3. Opintojen edistyminen.

Seinäjoen Ammattikorkeakoulun liiketalouden ja kulttuurin alla on viisi eri koulutusohjelmaa, joista kaikista haettiin vastauksia tähän kyselyyn. Selvästi eniten

vastauksia tuli liiketalouden koulutusohjelmasta. Sekä naisilla että miehillä liiketalouden koulutusohjelman vastaajien osuus oli yli 60 %. Kansainvälisen liiketalouden opiskelijoilta naisten vastausprosentti oli 6 %, ja miesten 3 %. Pk-yrittäjillä naisten prosentti oli 9 %, ja miehillä se ylsi 10 %. Kirjasto- ja tietopalvelualalta naisten vastauksista tuli 10 %, kun taas miehiltä 8 %. Kulttuurituottajien vastauksia tuli sekä miehiltä ja naisilta samankaltaiset prosentit, naisilta 13 % ja miehiltä 15 %. Alla nähtävä kuvio 4 esittää jakauman koulutusohjelmittain.

Kuvio 4. Jakauma koulutusohjelmittain.

Taustatietojen keräämisen jälkeen kyselyssä siirryttiin itse asiaan. Tarkoituksena oli selvittää vastaajan kokemuksia, ja ajatuksia säästämiseen ja sijoittamiseen liittyen. Ensimmäisenä oli vuorossa matriisikysymys, jolla selvitettiin vastaajan kiinnostusta säästämistä kohtaan. Kuviossa 5 näkyvät sekä naisten ja miesten vastaajien keskiarvot. Asteikko vastauksessa oli 1 = en ole ollenkaan kiinnostunut ja 10 = olen todella kiinnostunut. Miesten keskiarvoksi tuli 7,5 ja naisten keskiarvoksi hieman parempi 7,7. Kaiken kaikkiaan molempien vastaajaryhmien keskiarvot olivat positiivisia asteikon ollessa 1-10.

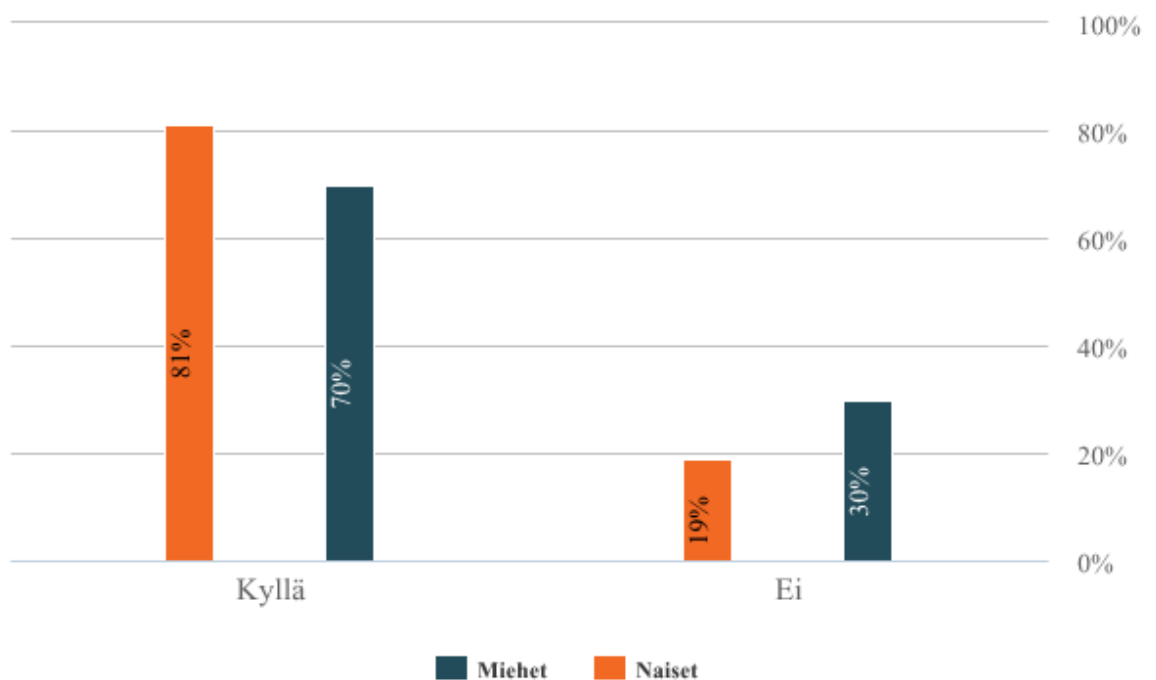
Kuvio 5. Kiinnostus säästämiseen.

Seuraavana selvitettiin vastaajan kiinnostusta sijoittamiseen. Tämän kysymyksen kohdalla vastaukset muuttuivat selkeästi etenkin naisten kohdalla, verrattuna kiinnostukseen säästämistä kohtaan. Miesten keskiarvo laski säästämisestä sijoittamiseen siirryttäessä vain 0,5 yksikköä, 7,5:stä 7,0:an. Miesten kiinnostus sekä säästämistä että sijoittamista kohtaan on siis hyvin samankaltaista. Sen sijaan naisilla kiinnostus laski selvästi siirryttäessä säästämisestä sijoittamiseen. Kiinnostus laski naisilla 2,1 yksikköä kun siirryttiin säästämisestä sijoittamiseen. Tämä on yllättävän suuri harppaus etenkin miehiin verrattuna.

Kuvio 6. Kiinnostus sijoittamiseen.

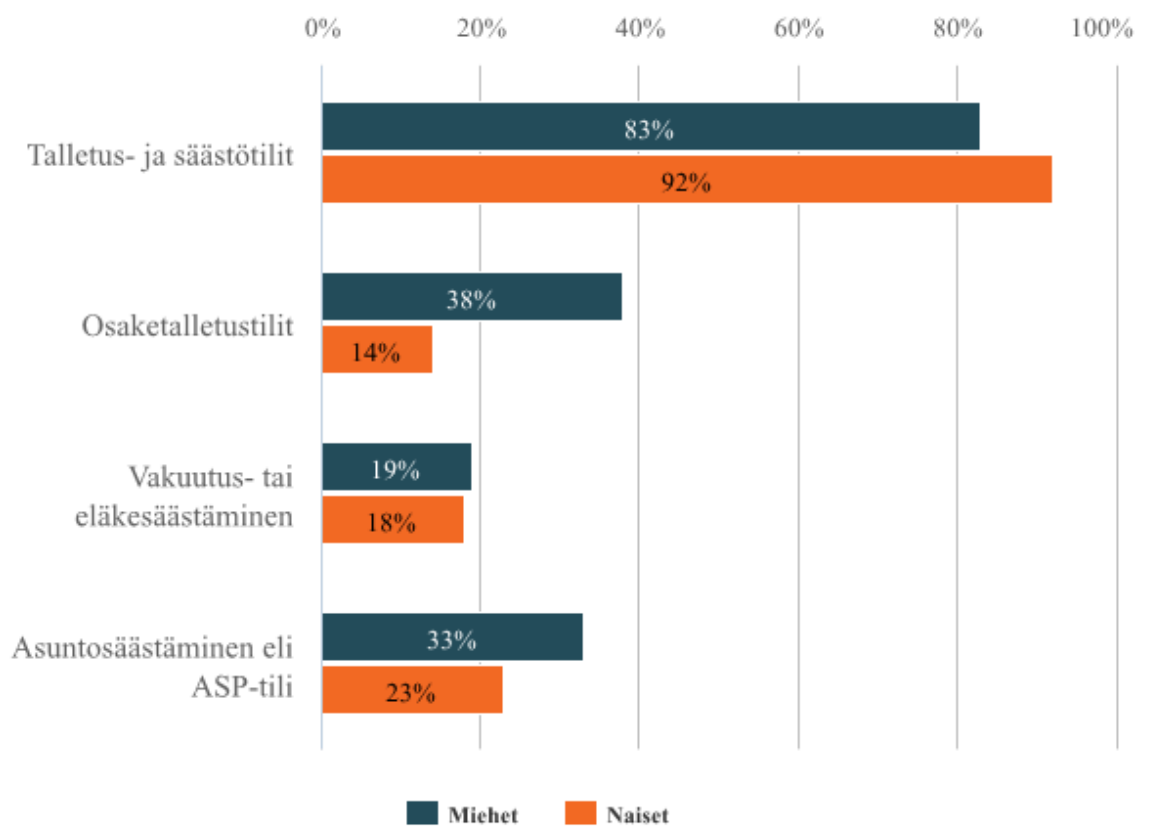
Kiinnostuksen jälkeen siirryttiin vastaajan varsinaisiin kokemuksiin. Vastaajista suurimmalla osalla oli kokemusta säästämisestä. Kuten alla oleva kuvio 7 näyttää, naisista 81 % ja miehistä 70 % myönsi omaavansa kokemusta säästämisestä. Kielteisiä vastauksia tuli naisilta 19 % ja miehiltä 30 %. Tämän tutkimuksen perusteella voisi siis sanoa, että naisopiskelijoilla on pääasiassa enemmän kokemusta säästämisestä kuin miesopiskelijoilla. Kielteisiä vastauksia tuli myös selkeästi enemmän miehiltä kuin naisilta. Huomioitavaa on kuitenkin se, että miesvastaajia oli selkeästi vähemmän kuin naisvastaajia.

Kuvio 7. Kokemus säästämisestä.

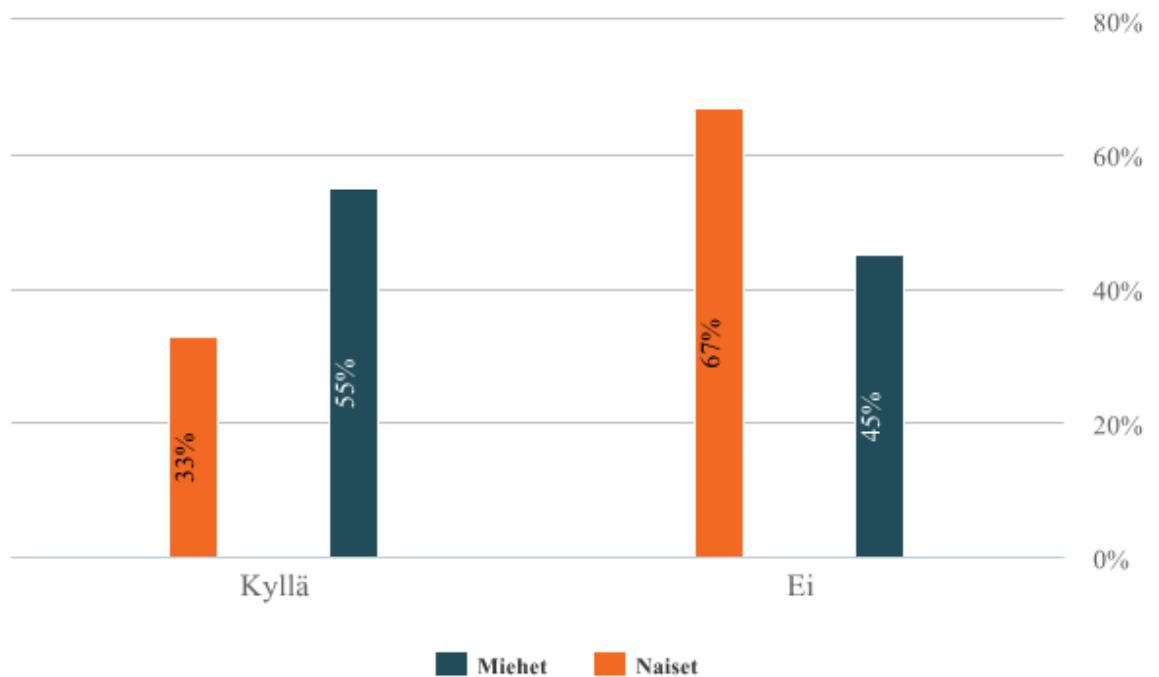
Jos vastaajalla oli kokemusta säästämisestä, oli seuraavassa kysymyksessä vuoro kertoa, mistä säästämisen muodoista. Kysymyksessä sai valita useampia vaihtoehtoja. Alla nähtävässä kuviossa 8 näkee prosentteittain, kuinka naisten ja miesten vastaukset jakaantuivat.

Selkeästi suosituin säästämisen muoto sekä naisille että miehille olivat perinteiset talletus- ja säästötilit. Muutoin naisten ja miesten vastaukset jakoutuivat tasaisesti, ainoa merkittävä ero oli osaketalletustileissä. Miehille osaketalletustilit olivat selkeästi tutumpia kuin naisille.

Kuvio 8. Säästämisen vaihtoehdot.

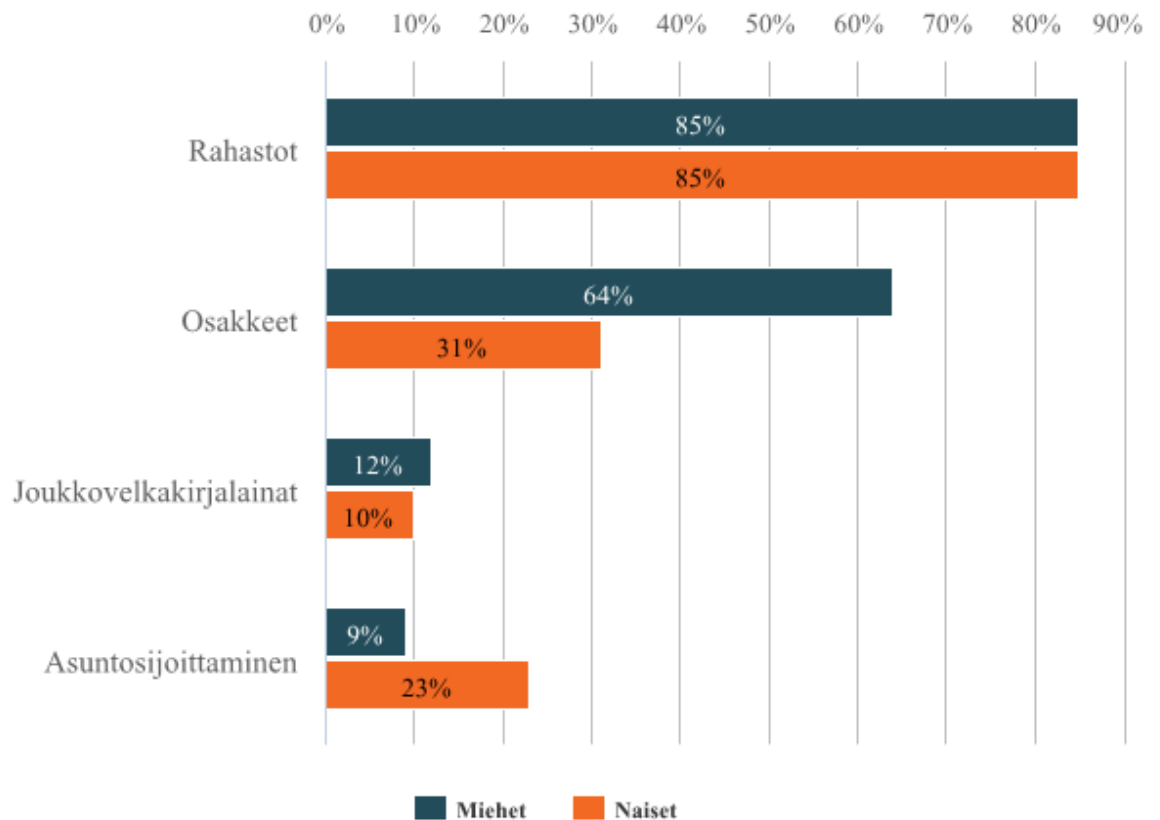
Sijoittamisen kokemuksia kysellessä vastaukset muuttuivat päinvastaisiksi verrattuna säästämisen kokemuksiin. Naisista vain 33 % oli kokemusta sijoittamisesta, ja jopa 67 % naisvastaajista myönsivät, etteivät omaa lainkaan sijoituskokemusta. Miehet kysymys jakoi lähes puoliksi, 55 % myönsi omaavansa kokemusta, kun taas 45 % ei omannut sijoituskokemusta lainkaan. Alla näkyvässä kuviossa 9 sekä miesten ja naisen vastausprosentit ovat selkeästi näkyvillä.

Kuvio 9. Kokemus sijoittamisesta.

Ne vastaajat, jotka myönsivät omaavansa sijoituskokemusta, saivat vastata seuraavaan kysymykseen. Kysymys oli monivalintakysymys, jonka avulla selvitettiin, mistä sijoittamisen muodoista kokemus on tullut.

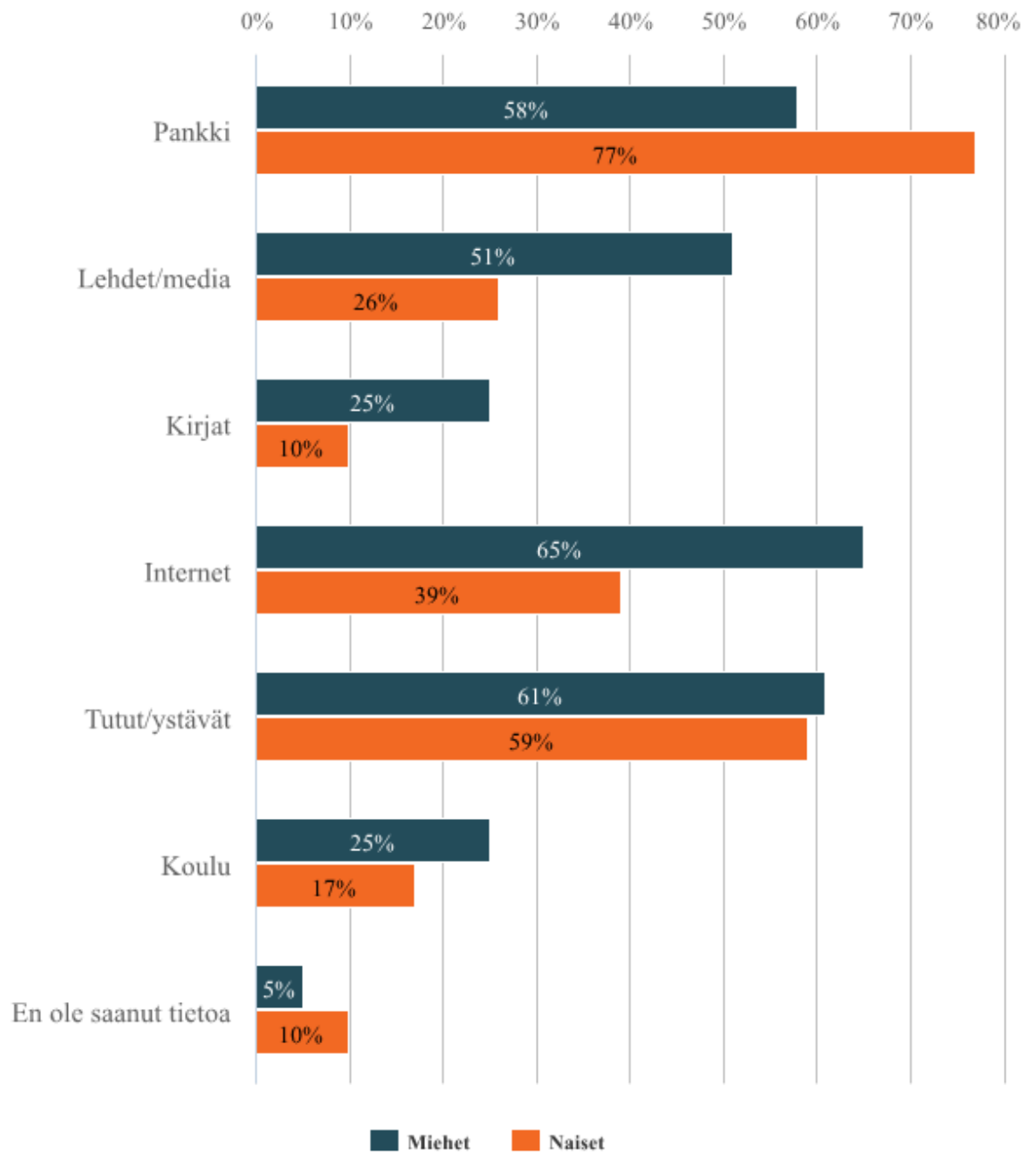
Selkeästi eniten sijoituskokemusta sekä miehillä että naisilla oli rahastoista. 85 % sijoituskokemuksen omaavista henkilöistä olivat kokeilleet nimenomaan rahastoja. Selkeimpänä erona oli kuitenkin kokemus osakkeista. Miehistä 64 % vastaajista kertoivat olevansa osakesijoittajia, kun taas naisilla vastaava prosentti jäi ainoastaan 31 %. Seuraava kuvio 10 näyttää naisten ja miesten vastaukset pylväsdiagrammien muodossa.

Kuvio 10. Sijoittamisen vaihtoehdot.

Yksi mielenkiintoinen osa kyselyä oli selvittää, mistä vastaaja on saanut mahdolliset tietonsa säästämisestä ja sijoittamisesta. Naisten ja miesten vastauksista löytyi sekä samankaltaisuuksia, että mielenkiintoisia eroavaisuuksia. Eniten tietoa saatiin pankista, internetistä sekä tutuilta ja ystäviltä. Naiset kuitenkin luottivat pankkiin vielä selkeästi miehiä enemmän, sillä 77 % naisista myönsi tietonsa tulleen pankista. Vähiten tietoa sekä miehet ja naiset olivat saaneet kirjoista sekä koulusta.

Koulun saamat huonot prosentit ovat hieman yllättäviä, sillä suurin osa vastaajista opiskelee liiketaloutta. Alla nähtävässä kuviossa 11 vastaukset näkyvät tarkemmin.

Kuvio 11. Tietolähteet.

Seuraavat kysymykset selvittivät sitä, keskustelevatko miehet ja naiset säästämisen ja sijoittamisen teemoista ystävien kanssa. Ensimmäisenä vastattiin siihen,

keskustellaanko ystävien kanssa säästämisestä positiokysymyksen avulla. Positiiossa arvot olivat 1-5 ja ne tarkoittivat seuraavaa: 1 = emme keskustele ollenkaan, 5 = keskustelemme usein.

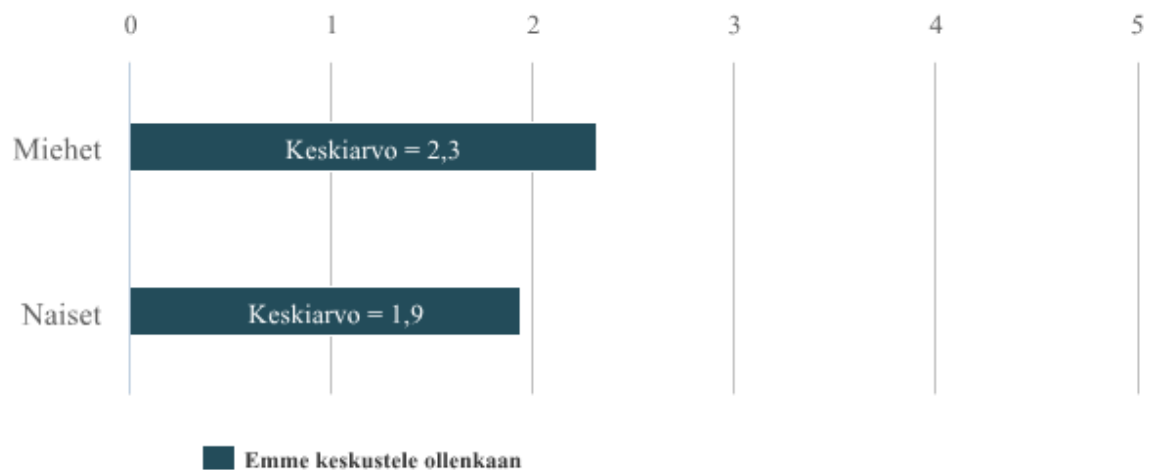
Naisten ja miesten keskiarvoiksi tulivat hyvin samankaltaiset luvut. Miesten keskiarvoksi tuli 2,4 ja naisten keskiarvoksi tuli 2,5. Vastauksesta voidaan siis päätellä, että säästäminen tulee ystävien kanssa puheeksi harvoin. Tutkimustulosten mukaisesti naisilla hieman useammin kuin miehillä.

Kuvio 12. Säästämisestä keskusteleminen.

Ystävien kanssa sijoittamisesta keskustelemista selvitettiin myös positiokysymyksen avulla. Tässäkin kysymyksessä asteikko oli 1-5 ja väittämät olivat seuraavat: 1 = emme keskustele ollenkaan, 5 = keskustelemme usein.

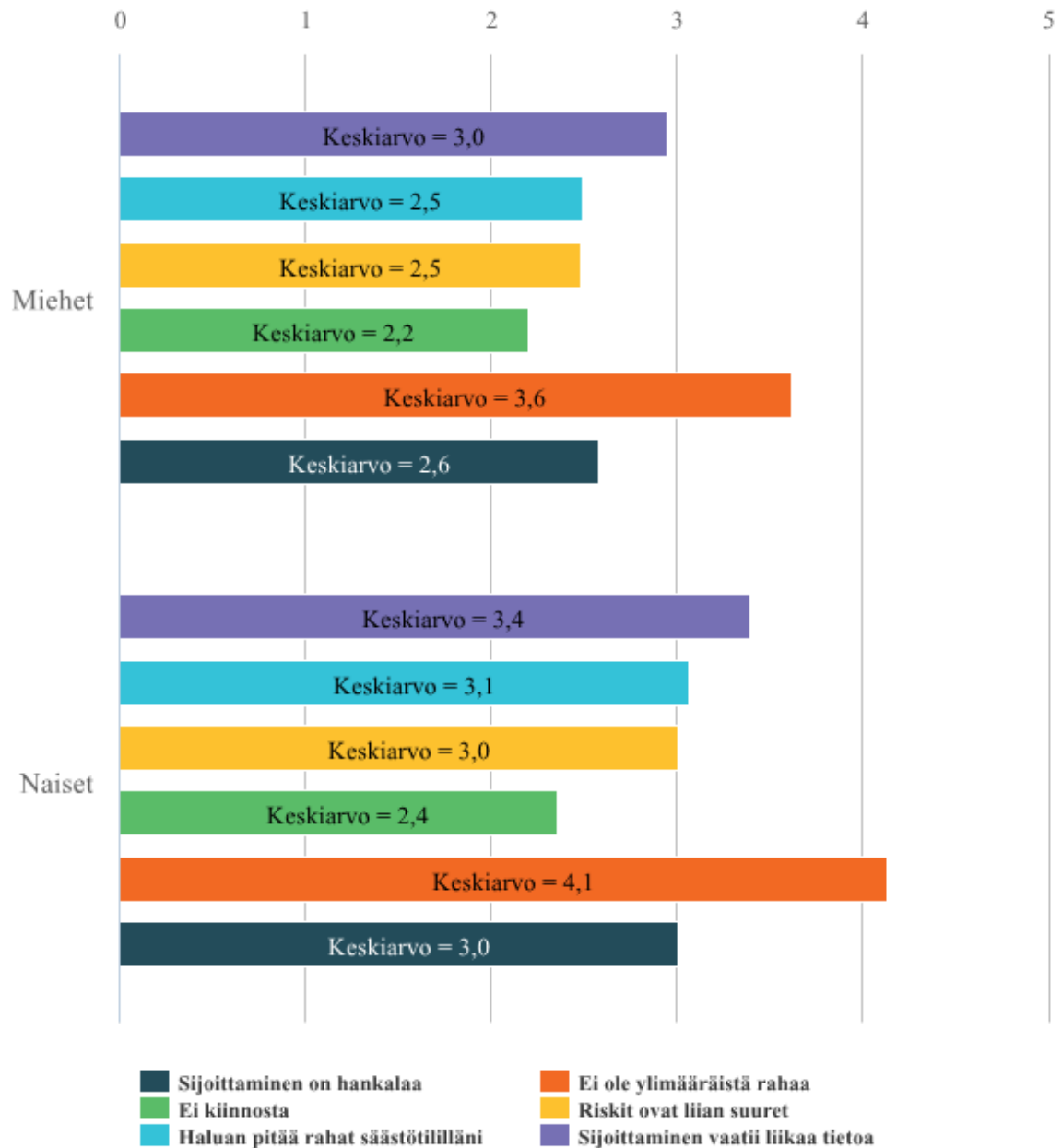
Miesten keskiarvoksi tuli 2,3 ja naisten keskiarvoksi tuli 1,9. Naisilla keskiarvo laski selkeästi, kun siirryttiin säästämisestä keskustelemisesta sijoittamisesta keskusteluun. Miehillä keskiarvo pysyi hyvin samankaltaisena sekä säästämisen ja sijoittamisen kohdalla. Sijoittamiseen siirryttäessä se laski ainoastaan 0,1 yksikköä, kuten vertaamalla kuvioita 12 ja 13 voi nähdä.

Kuvio 13. Sijoittamisesta keskusteleminen.

Yksi opinnäytetyön tärkeimmistä kohdista, sekä yksi tutkimuskysymyksistä oli selvittää, mitä esteitä sijoittamiselle nähdään. Vastausten selvittämiseen toimi hyvin matriisikysymys, jossa eri väittämien avulla selvitettiin, kuinka paljon mikäkin väittämä vaikuttaa sijoittamiseen. Matriisin arvot olivat: 1 = ei juurikaan estä ja 5 =

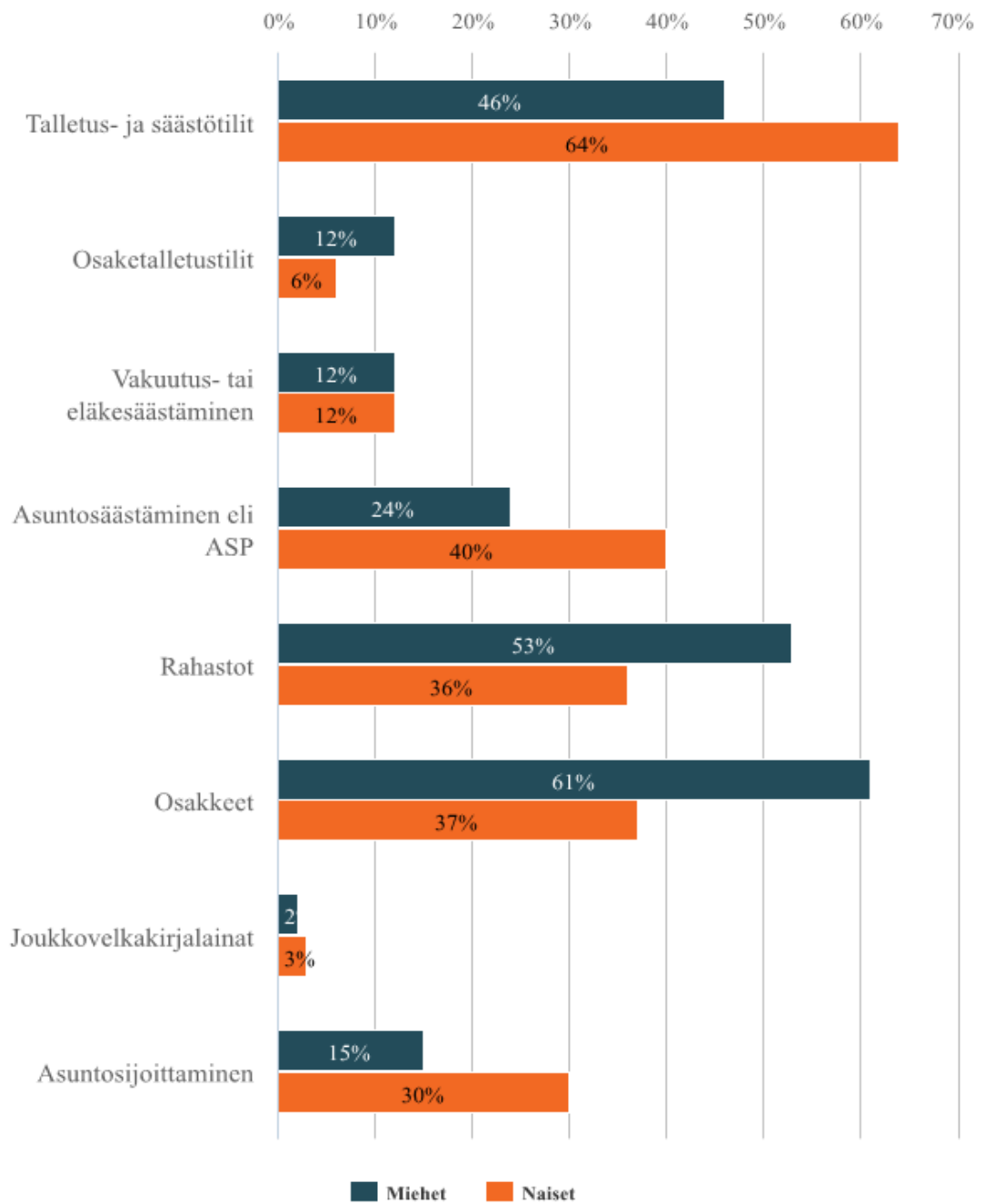
estää merkittävästi. Suurimpana esteenä sijoittamiselle sekä naiset että miehet näkivät ylimääräisen rahan puutteen. Rahan puutteen jälkeen isoimpana ongelmana vastaajat pitivät sitä, että sijoittaminen vaatii liikaa tietoa. Kuvio 14 esittää tiedot tarkasti.

Kuvio 14. Sijoittamista estävät tekijät.

Viimeisen kysymyksen tarkoituksena oli vastata tutkimuskysymykseen, jossa kysymys oli, millaisena vastaaja näkee oman sijoittamisensa tulevaisuudessa. Suurimman kannatuksen sekä miehiltä että naisilta saivat talletustilit, rahastot ja

osakkeet. Suurin ero miesten ja naisten vastauksissa oli se, että naisia asuntosäästäminen ja asuntosijoittaminen kiinnostivat suhteessa miehiä enemmän.

Kuvio 15. Kuvitteellinen sijoittaminen.

5 Johtopäätökset

Tutkimuksen tueksi tehtyyn internetin kautta toteutettuun kyselyyn vastasi yhteensä 243 henkilöä, joista 183 olivat naisia, ja 60 miehiä. Suurin osa vastanneista olivat iältään 19-24 vuotiaita, joskin naisvastaajissa hajontaa oli enemmän, ja yli 40-vuotiaitakin vastaajia oli hyvä määrä. Vastaajamäärä kokonaisuudessaan oli hyvä, ja sen perusteella voidaan jo esittää tuloksia. Miesten ja naisten vastausten keskinäistä vertailua pystytään myöskin tehdä, joskin tässä on otettava huomioon se, että tarkasteltavista vastauksista naisten vastauksia on kolminkertaisesti enemmän.

Tutkimuskysymyksiä työssä oli kolme, ja ensimmäisenä niistä oli: Minkälaisia kokemuksia naisopiskelijoilla on säästämisestä ja sijoittamisesta. Säästämisen puolella selkeästi suosituin säästämisen muoto naisille olivat perinteiset säästö- ja talletustilit. Toiseksi suosituin vastaus naisilla olivat asp-tilit. Naisten vastauksissa koko kyselyn laajuisesti näkyi siis eniten yksi teema, säästäminen. Sen lisäksi, että naiset olivat miehiä todennäköisempiä turvautumaan säästötileihin, oli naisille tuttua myös asp-säästäminen sekä asunotosijoittaminen. Tämä viittaa siis siihen, että naiset haluavat ajatella säästämistä ja sijoittamista enemmän tulevaisuutta turvaavana tekijänä, kuin suuririskisenä sijoittamisena. Naisille myös tulevaan ensiasuntoon varautuminen oli kyselyn mukaan yleisempää kuin miehillä. Tämä on nykypäivänä erityisen erinomainen asia myös tämänvuotisen lakimuutoksen takia, joka edellyttää asunnonostajalta tiettyä määrää omaa varallisuutta. Asp-tilin omistaminen ja sen kerryttäminen ovat siis tulevaisuudessa entistä tärkeämpiä.

Toisena tutkimuskysymyksenä oli, millaisena naiset näkevät oman säästämisen ja sijoittamisensa tulevaisuudessa. Kiinnostuksenpuute ei ollut syynä naisten säästämisen ja sijoittamisen uupumiseen, vaan aivan muut tekijät, joita käsitellään kolmannessa tutkimuskysymyksessä. Kiinnostusta säästämiseen ja sijoittamiseen siis löytyy naisilla erityisesti tulevaisuutta ajatellen. Tutkimuskyselyn viimeisenä kysymyksenä oli mielikuvitteellinen kysymys, jonka kautta pystyttiin selvittämään, mitkä ovat kiinnostukset, jos esteitä ei oteta huomioon. Tämän kysymyksen kautta, oli helppo selvittää, mitkä säästämisen ja sijoittamisen muodot naisia ylipäätään kiinnostavat. Naisille suurin kiinnostus kohdistui säästötileihin, asp-tileihin,

osakkeisiin, rahastoihin sekä asuntosijoittamiseen. Naiset siis ovat kyllä kiinnostuneita useista säästämisen ja sijoittamisen eri muodoista, jos elämäntilanteen haastavuutta ei oteta huomioon. Tämä lupaa hyvää ajatellen naisten tulevaisuutta.

Kolmantena tutkimuskysymyksenä oli mitkä ovat ne tekijät, jotka ovat mahdollisesti esteenä tai haasteena sijoittamisessa. Selkein ykkösvastaus oli se, että ylimääräistä rahaa säästämiseen ja sijoittamiseen ei ole. Tämä oli osittain odotettukin vastaus, sillä kysely toteutettiin nimenomaan opiskelijoille. Naisille rahan puutteen lisäksi ongelmana näytti olevan myös tiedon puute, sekä sijoittamisen hankalaksi kokeminen. Naiset eivät kokeneet saaneensa tarpeeksi tietoa, jotta pystyisivät sijoittamaan ilman liiallisia riskejä. Monelle myös jo sijoittaminen käsitteenä kuulosti niin hankalalta, että sille ei ole edes välttämättä annettu mahdollisuuksia. Kynnystä sijoittamiseen pitäisi siis naisten kohdalla saada jotenkin madallettua. Naisten kokema tiedon puute sijoittamiseen liittyen on myös asia, johon pitäisi kiinnittää huomiota. Tämä antaisi esimerkiksi pankeille erinomaisen väylän lähestyä naisia iästä huolimatta sijoittamiseen liittyvissä asioissa. Naiset nimenomaan kokivat pankin suurimmaksi tietolähteekseen säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvissä asioissa, joten naiset selvästi luottavat pankkien tietotaitoon.

Kysymykset 5 ja 6 kysyivät kiinnostusta säästämiseen ja sijoittamiseen yleisellä tasolla. Vastaukset olivat asteikolla 1-10, 1 tarkoittaen että kiinnostusta ei ole, ja 10 tarkoittaen että kiinnostus on suuri. Säästämiskysymyksessä keskimääräiseksi vastausten arvosanaksi tuli 7,7, kun taas sijoituskiinnostusta kysyttäessä keskimääräiseksi arvosanaksi tuli 5,9. Kiinnostus säästämiseen oli siis selkeästi suurempaa kuin sijoittamiseen. Tämän selittää mahdollisesti se, että kysely on suunnattu opiskelijoille, mikä saattaa viitata siihen, että opiskelijan elämäntilanteessa säästäminen on yleensä sijoittamista sopivampi vaihtoehto. Kuitenkaan 5,9 arvosana sijoittamisesta ei ole myöskään huono. Naisten vastauksissa oli selkeät erot säästämisen ja sijoittamisen kohdalla. Säästämisestä suurin osa oli todella kiinnostuneita, mutta sijoittamisen kohdalla vastaukset jakautuivat tasaisemmin, ja naisista jopa yli 50 vastaajaa oli sitä mieltä, että sijoittaminen ei kiinnosta ollenkaan tai hyvin vähän.

Kysymyksessä 7 kysyttiin, onko vastaajalla kokemusta säästämisestä. Kaiken kaikkiaan 78 % vastaajista vastasi tähän kysymykseen myönteisesti. Myös ei-vastaajia oli sekä miehissä ja naisissa, miehissä suhteessa enemmän kuin naisissa. Seuraava kysymys oli suunnattu niille, jotka vastasivat myönteisesti kysymykseen 7. Kysyttiin siis, mistä säästämisen vaihtoehtoista vastaajalla oli kokemusta. Naisilla selkeästi suosituimmat vastaukset olivat säästö- ja talletustilit sekä ASP-tili. Myös miehillä säästö- ja talletustilit olivat suosituin vastaus, mutta ei lähellekään yhtä selvästi kuin naisilla, vaan hajontaa oli enemmän. Naisten keskuudessa vakuutus- ja eläkesäästäminen oli myös huomattavasti suositumpaa kuin miehillä, samoin asp-säästäminen. Jopa 35 naisvastaajaa myönsi omistavansa asuntopalkkiosäästötilin.

Sijoituskokemuksia kyseltäessä vastaukset muuttuivat selkeästi säästämisestä. Vain 39 % kaikista vastaajista oli kokemusta sijoittamisesta, kun enemmistö 61 % ilmoitti olevansa kokematon sijoittamisessa. Kun lähdettiin selvittämään mistä sijoittamisen muodoista kokemukset on saatu, oli ykkösvastaus sama sekä miehillä että naisilla. Rahastot olivat molemmille tutuin ja käytetyin sijoittamisen muoto, osakkeiden seuratessa jonkin matkaa perässä. Joukkovelkakirjalainat olivat suurimmalle osalle vieraita, mutta erityisesti naisilla oli kokemusta asuntosijoittamisesta.

Yksi tärkeitä kysymyksiä työn kannalta oli se, mistä opiskelijat ovat saaneet tietonsa säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvissä asioissa. Tässä asiassa naisten ja miesten vastauksilla oli yllättävän selkeitä eroja. Naisten vastausten mukaisesti ylivoimaisesti eniten tietoa naiset ovat saaneet pankista, kun taas miehet vastasivat saaneensa tietonsa ensimmäisenä netistä, ja sen jälkeen tuttavilta tai ystäviltä. Myös naiset ovat saaneet tietonsa tutuilta ja ystäviltä sekä netistä, mutta selkein ykkösvastaus oli silti pankki. Yhteistä sekä naisten ja miesten vastauksissa oli siinä, että molemmat kokivat, että eivät ole saaneet juurikaan tietoa koulusta tai kirjoista. Koulusta saadun tiedon jääminen näin vähäiseksi yllätti, sillä suurin osa vastaajista opiskelee nimenomaan liiketaloutta ammattikorkeakoulussa. Mielenkiintoista oli myös se, että naiset kokivat saaneensa suurimman osan tiedoistaan nimenomaan pankista, kun taas miehillä pankki ei yltänyt ensimmäiseksi. Tämä vihjaa sitä, että

naiset luottavat enemmän asiantuntijoihin, kun taas miehet tekevät sijoittamiseen liittyvät päätökset enemmän omien tietojen ja kokemusten kautta.

Säästämisestä keskusteleminen ystävien kesken oli myös naisten keskuudessa selkeästi yleisempää kuin miehillä. Vain muutama miesvastaaja myönsi silloin tällöin keskustelewansa säästämisestä ystävien kanssa. Naisista jopa 92 vastaajaa sanoi keskustelewansa säästämisestä ystävien kanssa satunnaisesti, tai jopa usein. Sijoittamisesta keskustelu oli selkeästi harvinaisempaa, ja sitä harrasti ystävien kanssa vain rapiat parikymmentä vastaajaa. Säästäminen oli siis tulosten mukaan selkeästi yleisempi keskustelunaihe kuin sijoittaminen.

Yhtenä osa-alueena kyselyssä oli selvittää, mitkä ovat mahdollisia esteitä opiskelijan sijoittamiselle. Suurimmaksi tekijäksi nousi ylivoimaisesti se fakta, että ylimääräistä rahaa sijoittamiselle ei ole. Tämä oli osittain ennalta-arvattavaa, sillä kyselyn kohderyhmänä olivat opiskelijat. Sijoittamiseen liittyvät vähäiset kokemukset eivät siis välttämättä aina liity kiinnostukseen, vaan suurilta osin myös elämäntilanteeseen. Naisten vastauksista tuli selvästi ilmi myös se, että naisten mielestä sijoittaminen on liian hankalaa, ja sen osaamiseen tarvitaan liikaa tietoa. Miehet taas eivät kokeneet sijoittamisen hankaluuden vaikuttavan omiin tottumuksiin. Kiinnostuksenpuute ei myöskään ollut syynä sijoittamisen vähyyteen, ainoastaan muutamat vastaajat myönsivät, ettei sijoittaminen kiinnosta lainkaan.

Kun kyselyssä tuli esille mahdollisten riskien vaikutus omaan sijoittamiseen, erosivat miesten ja naisten vastaukset selkeästi. Miehet eivät kokeneet mahdollisten riskien vaikuttavan sijoittamiseensa juuri ollenkaan. Naisista taas hurjat yli 100 vastaaja kokivat riskit epämukaviksi, ja yhdeksi syyksi sijoittamisen vähyyteen. Kyselyn vastausten mukaan miehet ovat siis teoriassa selkeästi valmiimpia kestämään riskejä, kuin naiset. Naisten vastauksista selvisi myös se, että naiset pitävät rahansa mielellään säästötilillään sijoittamisen sijaan, miehillä samankaltaisia ajatuksia ei ollut.

Viimeisessä kysymyksessä katsottiin olosuhteiden ja elämäntilanteiden taakse kuvitteellisella kysymyksellä, joka kartoitti vastaajien mielenkiintoa eri säästämisestä ja sijoittamisesta muotoihin. Kysymyksessä vastaaja sai kuvitteellisesti 10 000 €, jota ei kuitenkaan saanut heti käyttöön. Raha oli tarkoitettu säästämisestä ja sijoittamisesta

kohteisiin, ja vastaaja sai valita useita vaihtoehtoja, joihin haluaisi kuvitteelliset rahansa hajauttaa. Naisten ja miesten vastauksissa samankaltaisuuksia oli lähinnä viimeisissä vaihtoehtoisissa. Vähiten sekä miehiä ja naisia kiinnosti vakuutus- ja eläkesäästäminen, osaketalletukset sekä joukkovelkakirjalainat.

Mielenkiintoinen ero naisten ja miesten vastauksissa oli kuitenkin kärkipäässä. Naiset laittaisivat ensimmäisenä rahansa säästötilille sekä asuntosäästötilille. Miehillä ensimmäiset vaihtoehdot olivat osakkeet ja rahastot, ja säästötili tuli vasta kolmantena. Tässä on suuri ero. Naiset siis laittaisivat rahansa mieluiten varmaan talteen pienikorkoisille tileille, kun taas miehet lähtisivät ensimmäisenä hakemaan tuottoa korkeammalla riskillä.

Osa saaduista tuloksista vastasi hyvin teoriassa esitetyiden artikkeleiden tietoja. Forbesin (2012) mukaan miehiä pidetään yleensä enemmän riskisiä sijoituksia tekeviä kuin naisia. Tutkimuskyselyn vastauksissa tämä oli aistittavissa selvästi, vaikka huomioon tulee ottaa, että miesvastaajia oli huomattavasti vähemmän. Esille tuli myös se, että miehet kiinnostuvat luonnostaan enemmän sijoitukseen liittyvistä tuotteista. Naiset taas kallistuivat ensimmäisenä säästämiseen liittyviin tuotteisiin kuten perinteisiin talletustileihin sekä asuntosäästötileihin.

Validiteetilla eli pätevyydellä tarkoitetaan sitä, tutkiiko tutkimus lopulta juuri niitä asioita, joita sen oli tarkoitus tutkia. Tämä opinnäytetyö on siltä osin validi, että se sai hyvin vastauksia työssä esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Tutkimuskysymyksiä oli kolme, ja niihin kaikkiin saatiin hyviä vastauksia. Tästä voidaan päätellä, että opinnäytetyössä on onnistuttu tutkimaan juuri niitä asioita, joita alun perin piti. Reliabiliteetti eli luotettavuus mittaa sitä, onko työstä saadut tulokset jatkuvia, tarkkoja ja yhdenmukaisia. Tässä työssä saadut tulokset olivat tarpeeksi työtä varten, mutta niiden vähäisen määrän takia täysi luotettavuus ei synny. Etenkin kun otetaan huomioon se, että kohderyhmät (miehet/naiset) olivat dramaattisesti erikokoiset.

6 Lähteet

Anderson, N. 2001. Sijoittamisen käsikirja. Helsinki: Edita Oyj.

Chamberlain, M. 2012. Investing: Gender-Based Differences. [Verkkosivu]. [Viitattu 17.9.2016]. Forbes. Saatavana: <http://www.forbes.com/sites/feonlyplanner/2012/11/26/investing-gender-based-differences/#11005abe4cb7>

Heikkilä, T. 1999. Tilastollinen tutkimus. 2. uud. p. Helsinki: Oy Edita Ab.

Huotilainen, H. 2016. Suomalaisten säästämisesä selvä muutos – tuotoista turha haaveilla. [Verkkosivu]. [Viitattu 12.9.2016]. Taloussanomat. Saatavana: <http://www.taloussanomat.fi/uutiset/2016/09/02/suomalaisten-saastamisessa-selva-muutos-tuotoista-turha-haaveilla/20169085/12?n=1>

Hyttinen, M. 2014. Vaurastu kuin Warren Buffett. Helsinki: Talentum.

Kallunki, J., Martikainen, M., Niemelä, J. 2007. Ammattimainen sijoittaminen. 5. uud. p. Talentum.

Kontkanen, E. 2009. Pankkitoiminnan käsikirja. 2. uud. p. Finanssi- ja vakuutus kustannus Oy.

Kullas, E., Myllyoja, N. 2014. Nainen ja rikastumisen taito. Helsinki: Talentum.

Kullas, E., Myllyoja, N. 2010. Mitä jokaisen kotiäidin (ja muidenkin naisten) tulee tietää sijoittamisesta. Helsinki: Talentum.

Mackay, H. 2016. Women make better investors – so why do they shun the stock market. [Verkkosivu]. [Viitattu 26.9.2016]. Telegraph. Saatavana: <http://www.telegraph.co.uk/investing/shares/women-make-better-investors--so-why-do-they-shun-the-stock-marke/>

Nikkinen, J., Rothovius, T. & Sahlström, P. 2002. Arvopaperisijoittaminen. Helsinki: WSOY.

Nordea. ASP-laina. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.9.2016]. Saatavana: <http://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/lainat/asuminen/asp-laina.html>

Oma Säästöpankki. Säästöt ja sijoitukset. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.9.2016]. Saatavana: <http://www.omasp.fi/web/yleinen/saastot-ja-sijoitukset>

Poikonen, P., Silvola, T. 2011. Eläkesäästäminen. 1 p. korj. p. Finanssi- ja vakuutuskustannus Oy.

Puttonen, V., Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. 5. uud. p. Helsinki: WSOYpro Oy.

Talouselämä. 2016. ASP-tilin ikärajan lasku 15 vuoteen etenee. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.9.2016]. Saatavana: <http://www.talouselama.fi/uutiset/asp-tilin-ikarajan-lasku-15-vuoteen-etenee-6532758>

Tuhkanen, J. 2006. Korkokäsikirja sijoittajalle ja lainanottajalle. Helsinki: Edita Prima Oy.

Verohallinto. Lahjaveron määrä. [Verkkosivu]. [Viitattu 12.9.2016]. Saatavana: [https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Lahja/Lahjaveron_maara\(37275\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Lahja/Lahjaveron_maara(37275))

Ympäristöhallinto. 30.6.2016. ASP-ennakkosäästäminen. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.9.2016]. Saatavana: <http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Asuminen/Omistusasuminen/ASPsaastaminen>

7 Liitteet